لولو ڏنم ڪانوَ کي

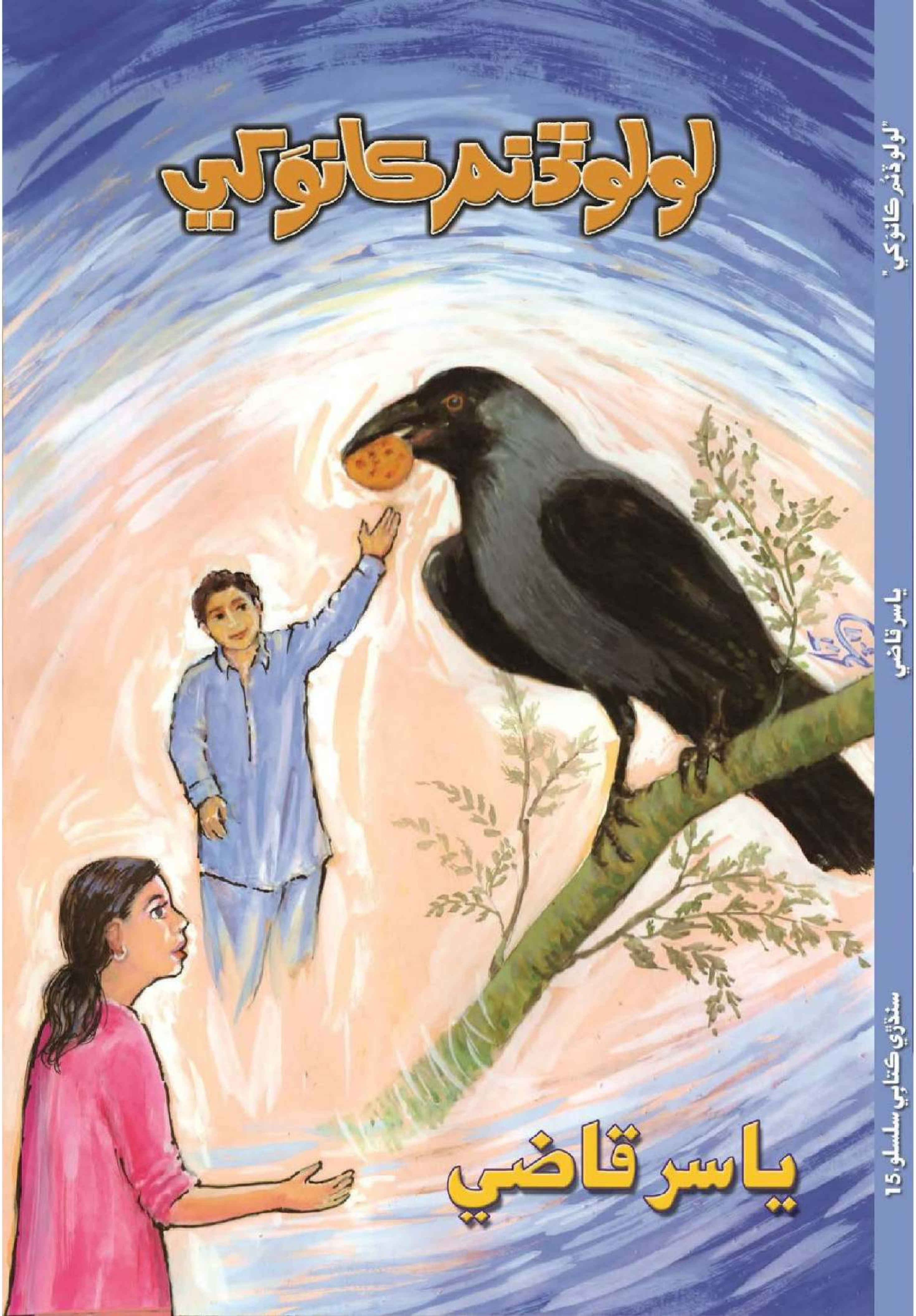

ياسر قاضي

"لولو ڏنم ڪانوَ کي" ياسر قاضي سنڌڙي ڪتابي سلسلو، 15

لولو ڏنم ڪاڻو کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لولو ٽمڪاٽوڪي

(ٻارڙن لاءِ شاعري)

ياسر قاضي

سنڌڙي ڪتابي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي-15

(ڊسمبر - 2017ع)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌڙي ڪتابي سلسلي جو پندرهون ڪتاب

لولو ڏنم ڪانوَ کي

(ٻارڙن لاءِ شاعري)

شاعر: ياسر قاضي

پهريون ڇاپو: ڊسمبر 2017ع

تعداد: هڪ هزار

ٽائيٽل ڊزائن: فتاح هاليپوٽو (شرجِيل)

اسڪيچ: ياسر قاضي

ڪمپوزنگ: ياسر قاضي

پيج ميڪنگ ۽ لي آئُوٽ: شعيب پيرزاده

ڇپيندڙ: شعيب پرنٽنگ پريس، شاهراهِ لياقت، ڪراچي

ڇپائيندڙ: سنڌڙي ڪتابي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي

سهڪار: قاضي عبدالحيّ "قائل" اڪيڊمي، سنڌ ۽ مقصُودگُل اڪيڊمِي، سنڌ

قيمت: 200 روپيه 7 امريڪي ڊالر

ڪتاب جا سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

سنڌ حڪومت جي ثقافت، سيّاحت ۽ نوادرات واري کاتي پاران 15هين ۽ 16هين ڊسمبر 2017ع تي، حيدرآباد ۾ منعقد ڪيل "ٻارڙن جي ادبي ميلي" (چلڊرينس لٽريچر فيسٽيول) جي موقعي تي پڌرو ٿيل

SINDHRRI KITABI SILSILO BOOK NO. 15

LOLO DINUM KAANW'a KHAY

(Poetry for Children in Sindhi)

Poet: Yasir Qazi

First Edition: December 2017

Quantity: 1000 Copies

Title Design: Fatah Halepoto (Sharjeel)

Sketches: Yasir Qazi

Composed by: Yasir Qazi

Page Making & Lay-out: Shoaib Pirzada

Printed by: Shoaib Printing Press, Shahrah-e-liaqat, Karachi

Published by: Sindhrri Kitabi Silsilo (Sindhrri Book Series), Ratodero/ Karachi

In collaboration with: Qazi Abdul Hayee Qaa'il Academy, Sindh
& Maqsood Gul Academy, Sindh

Price PK Rs. 200/- US $ 7

ALL RIGHTS RESERVED

ارپنا

شام جي شهر ”ڪُوباني ءَ“ جائي

معصُوم ءِ بي ڏوهہ مرِي ويلَ 3 سالن جي ڪُرد شامِي ٻالڪَ

آلان ڪُردِيءَ

جي نانءِ!!

جيڪو پنهنجيُن ننڍڙيُن معصُوم اکين ۾ روشن مُستقل جا اڻ ڳڻيا خُواب کڻي،

وهيءَ ماٺڻ کان اڳ ئي پري هليو ويو.

جنهن جو لاش 2 سيپٽمبر 2015ع تي ڏکڻ ترُڪيءَ جي ”بوربِم“ نالي سامُونڊِي

ڪناري تي مليو.

هي ٻارڙو پنهنجي والدين (والد ”عبدالله ڪرديءَ“، ماءُ ”ريحانہ“ ۽ چئن سالن جي ڀاءُ ”غالب“) سان هجرت ڪندڙ مُسافرن جي اُن قافلي ساڻ هو جيڪو شام ۾ جاري دهشت گرديءَ جي خدشن سبب شام ڇڏي، ٻيڙيءَ رستي، يُونان جي ساحل ”ڪوس“ ڏانهن وڃي رهيو هو. رات جي وقت ٻن ٻيڙين جي ڪلتي ٿيڻ سبب اُن قافلي جا 122 ماڻهُو موت جو شڪار ٿي ويا، انهن وچڙِي ويلن ۾ آلان جو ڀاءُ ”غالب“ ۽ سندس امڙ ”ريحانہ“ بہ شامل هُئا.

- ياسر قاضي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ

الف) "اشاعتي خدمت جا 34 سال" (پبلشر نوٽ) ياسر قاضي 9

ب) ياسر قاضيءَ جي شاعري- ٻارن جي حقن واري 12

عالمي پڌرنامي جو منظوم ترجمو (مُهاڳ) نصير اعجاز

ج) "ايڪويهين صديءَ جو ڪانءُ 17

۽ ٻيڪريءَ جو لولو" (شاعر پاران) ياسر قاضي

لولو ڏنُم ڪانوَ کي (نظمَ)

1- مِنو اللهُ (حمد) 25

2- نعت 28

3- دُعا 31

4- امان 33

5- بابا (يتيم ٻار جا جذبا) 35

6- شاهہ جو رسالو 38

7- سچل جو ميلو 41

8- لولو ڏنُم ڪانوَ کي 44

9- ٻارڙا- اکيُن جا تارڙا (والدين ۽ اُستادن ڏانهُن) 46

10- "آلان ڪُردي"- دبجي ويلَ دانهن 49

11- گُڏي گُڏيءَ جي شادي 52

12- چندَ کي بُخارُ 55

13- ڪتابَن سان قُرب 57

14- روشن مُستقبل 59

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

15 ـ احمد جِي اسڪُوٽي 61
16 ـ علم عرشَين پُڄائي 64
17 ـ مُنهنجو پسنديده سبجيڪٽ 66
18 ـ ڪُوئي جِي عيّاشِي 70
19 ـ چڙيا گهرَ جو سير 73
20 ـ ويهڪڙو 76
21 ـ عينِي، سونُو ۽ زينِي 78
22 ـ مناٺِي ـ نگر 81
23 ـ نظر آڪاش ڪان اڳتي 83
24 ـ عالمِي گرميءَ ۾ واڌ (گلوبَل وارمنگ) 86
25 ـ روز سوچيان 89
26 ـ مِڪِي مائوُس ۽ِن لاڙڪاڻو 91
27 ـ ڊِينگو ڊيرِي 97
28 ـ نوبِيتا ۽ ڊورِيمان 99
29 ـ لائبريري 102
30 ـ خلابازِيءَ جو خُواب 104
31 ـ ساره جِي گهوڙِي 108
32 ـ ڦُوڪڻَي وارو 111
33 ـ سيبتِي صلاحَ 114
34 ـ روشن سُپاٽو 116
35 ـ مَڇيُن جو مُڪالمو 118
36 ـ ٻلِي ۽ ڪُوئو 121

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پبلشر نوٽ

اشاعتي خدمت جا 34 سال

هڪ سال جي وقفي کان پوءِ، پنهنجي اشاعتي خدمتن جي 34هين سال جي تڪمِيل تي، اسان ”سنڌڙي ڪتابِي سلسلي“ جو پندرهون ڪتاب ”لولو ڏنُم ڪانوَ ڪي“ کڻي حاضر ٿيا آهيُون، جنهن جي نالي مان ئي ظاهر آهي تہ هِي ٻارڙن لاءِ لکيل ڪتاب آهي. هن کان اڳ، گذريل سال ڊسمبر جي مهيني ۾ مُنهنجي ئي ٻارڙن جي شاعريءَ تي مُشتمل ڪتاب ”اُٺ ماما گوگڙوءَ“ جو ٻيو ڇاپو پڌرو ٿيو. هي اسان جي ڪتابي سلسلي جو ٻيو ڪتاب هو، جيڪو ٻيو ڀيرو شايع ٿيو. ان کان اڳ اُستاد بُخارِيءَ جي چئوسِٽن ۾ رُباعين جو ڪتاب ”لهر لهر دريا“ ٻہ ڀيرا شايع ڪيو آهي، جنهن جو پهريون ڇاپو 1990ع ۾ ٻيو ڇاپو 1993ع ۾ شايع ٿيو. اهو ڪتاب اُستاد بُخارِيءَ پنهنجي چاهَہ سان، پنهنجِي ئي نظرداريءَ ۾ سلسلي جي بينر هيٺ شايع ڪرايو هو. ”اُٺ ماما گوگڙُو“ جي پهرين ڇاپي جي هڪ هزار ڪاپين جي ڏيڍ سال اندر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وِڪامِي وجڻ ۽ ٻارن جي هٿن تائين ڪاميابيءَ سان پهچڻ ڪان پوءِ اُن جي ٻي ڇاپي ۾ ساڳئي ڪتاب جو 2000 جي تعداد ۾ ڇپجڻ توڙي، پُوري ڏيهه جي ٻارڙن تائين پهچڻ، نه رڳو هن ڪتاب جِي ڪاميابِي ليکبِي، بلڪ ان ڳالهه جو دلِيل به مڃبو ته اسان جو ٻارُ اڄ به معيارِي ادب پڙهڻ چاهي ٿو ۽ جي ڪيس صحتمند مواد فراهم ڪجي، ته هُو نه رُڳو اُن کي چاهه سان پڙهي ٿو بلڪ هانءَ سان هنڊائي به ٿو.

اسان جي اها ڪامياب ڪوشش رهِي ته اسان "اُٺ ماما گوگڙُوءَ" کي سڄيءَ سنڌ جي ٻارن تائين پهچايئُون، جنهن ڪوشش تحت اسان نه فقط هر ضلعي جي اهم اسڪُولن تائين ڪتاب کي پهچايوسي، بلڪ ڪتاب سڄيءَ سنڌ جي مُک بُڪ اسٽالن تي به دستياب رهيو. اوهان جي هن پسنديده ڪتابَ کي سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري حيدرآباد پاران "سال 2014ع جي ٻارڙن جي بهترين سنڌي ڪتاب" جو ايوارڊ پڻ مليو. اوهان کي اهو ٻُڌائيندي به سرهائِي ٿِي محسُوس ٿئي ته "اُٺ ماما گوگڙُوءَ" جي ٻن نظمن کي نامياري اشاعتي اداري "آڪسفورڊ يُونيورسٽِي پريس" پاران "سنڌ ايجُوڪيشن فائُونڊيشن" لاءِ ڇپيل درسِي ڪتابن ۾ ۽ هڪ نظم کي پنهنجي پاران ڇپيل سنڌي درسي ڪتاب ۾ شامل ڪيو آهي.

ٻاراڻي ادب جي مُسلسل ڪميءَ کي نظر ۾ رکندي، 2017ع جي آخر ۾ اسان ٻارڙن جي 36 نظمن تي مُشتمل هي ڪتاب "لولو ڏنُم ڪانوَ کي" هڪ نئين سُوکڙِيءَ طور، سنڌ جي ٻارڙن کي ارپي رهيا آهيُون، جنهن ۾ موضُوعن جي چُونڊ کان وٺي اظهار جي انداز تائين انفرادِي حيثيت ۾ مُون، توڙي مجمُوعي طور تي اداري، تخليقي توڙي تڪنيڪي گهُرجن جو خاص ڌيان رکيو آهي. ٻارڙن جي ڪتابن ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُنهن جي آسانيءَ ۽ سمجهہ جِي سهُولت لاءِ هر نظم سان تصوير (اسڪيچ) جو هُجڻ بہ لازم هُوندو آهي، جنهن جو پڻ اسان پوريَن ڪتابن جيان خيال رکيو آهي. اُميد تہ ٻارڙن ڪي سندن لاءِ سرجيل شاعريءَ سان گڏوگڏ اُهي اسڪيچ بہ پسند ايندا ۽ "لولو ڏنُم ڪانوَ کي" نہ رُڳو ٻارن ۾ مقبُوليت ماڻيندو، پر ٻارن جي اُستادن توڙي والدين کي بہ پسند ايندو ۽ سنڌ جي ٻاراڻي ادب ۾ پنهنجو نُمايان جاءِ والارِيندو.

آءُ ٿورائتو آهيان سنڌ حڪُومت جي ثقافت ۽ سِيّاحت کاتي جي صُوبائي وزِيرَ، سنڌ جي سيبتَي شاعر ۽ پنهنجي پياري دوست، سردار شاهہ جو.. ساڳئي کاتي جي سيڪريٽري، سنڌ جي ناميارِي نثرنوِيس ۽ نقادَ ۽ پنهنجي ٻئي پياري دوست، اڪبر لغارِيءَ ۽ ٻاراڻي ادب لاءِ پاڻ پتوڙيندڙ پنهنجي باشعُور دوست، خالد آزاد جو، جن هن ڪتاب کي ثقافت کاتي پاران 15 ڊسمبر 2017ع تي رٿيل "ٻارڙن جي ادبي ميلي" (چلڊرينس لٽريچر فيسٽيول) ۾ پڌري ڪرڻ جو اهتمام ڪيو.

ياسر قاضِي

"منزلِ مقصُود"، مورڙي جو شهر

پهرين ڊسمبر 2017ع

(12 هين ربيع الاوّل 1439 هجرِي)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُهاڳ

ياسر قاضيءَ جي شاعري،
ٻارن جي حقن واري عالمي پڌرنامي جو منظوم ترجمو

ٻارن لاءِ ياسر قاضيءَ جي ڪيل شاعريءَ تہ مونکي ننڍپڻ ڏانهن موٽائي ڇڏيو آهي، جڏهن پرائمري درجن ۾ درسي ڪتابن ۾ بيت پڙهايا ويندا هئا، جن جي سادي سلوڻي ٻوليءِ لفظن جو سٽاءُ اهڙو تہ دلڪش هوندو هو جو اڄ بہ انهن بيتن جون ڪي سٽُون ذهن ۾ سمايل آهن. "گيت ڏٽيءَ جا گڏجي ڳايون، جو ٿو ٿڌڙا مينهن وسائي"، "منڙا گهوڙا اوري آءُ، خوب خوشيءَ سان داڻو کاءُ"، "پئسو لڌم پٽ تان" ۽ اهڙا ڪي ٻيا بيت سمورا تہ نہ، پر انهن جون ڪي سٽُون ڪڏهن ڪڏهن ذهن تي ترِي ايندڙيون آهن. پوءِ واري زماني ۾ تہ اهڙو واءُ وريو جو ٻارن جا درسي ڪتاب ئي مَٽجي ويا، پر انهيءَ سان گڏ سادن سلوڻن ٻولن وارن بيتن جي جاءِ بہ ڪَريل ٻوليءَ وارن بيتن والاري ڇڏي، جن ۾ نہ ٻارن جي عمر جو خيال رکيو ويو ۽ نہ ئي لفظن جي سٽاءَ جو. مونکي پڪ آهي تہ نئين نسل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کي اهڙن بيتن مان ڪا هڪ سِٽ بہ ياد نہ هوندي.

ٻارن لاءِ شاعريءَ جي وڏي اهميت هوندي آهي ۽ انهيءَ اهميت کي عالمي سطح تي مڃيو ويو آهي. تعليم جي ماهرن جو چوڻ آهي تہ ٻارن لاءِ شاعري رُڳو ڪلاس روم ۾ سبق طور پڙهائڻ لاءِ نہ هوندي آهي، پر اها انهيءَ ڪري بہ لازمي آهي تہ شاعري ٻار ۾ تخليقي صلاحيتن وڌائڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿي، جنهن ۾ ٻوليءَ جو سڌارو، ٻوليءَ جي استعمال واري صلاحيت، لکڻ جي صلاحيت، لفظن جي ڀنڊار ۾ اضافو، تخليقي سوچ، پنهنجي سوچ ۽ خيالن جي اظهار جي صلاحيت، جملن جو سٽاءُ ۽ اهڙيون ٻيون ڪوڙ صلاحيتون شامل آهن.

مان موجوده زماني ۾ ٻارن لاءِ ٿيندڙ شاعريءَ جي معيار مان ڪڏهن بہ مطمئن ڪونہ ٿيس، پر تازو جڏهن نوجوان شاعر، اديب، ڪمپيئر ۽ براڊڪاسٽر، ياسر قاضيءَ جي ٻارن لاءِ ڪيل شاعري پڙهيم تہ انهيءَ جي معيار کي ڏسي حيران ٿي ويم. سچ تہ مونکي ننڍَي هُوندي جي پڙهيل بيتن کان بہ وڌيڪ بهتر شاعري لڳِي، جنهن ۾ سادن سلُوڻن جُملن ۽ لفظن جي سٽاءَ سان گڏ مقصديت پريل آهي. ”مِنو الله“ جي عنوان سان سندس لکيل حمد تہ انسانذات توڙي هر جِيوت لاءِ ڪائنات جي خلقڻهار جي سمورين رحمتن جي اُپٽار ڪري ٿو جنهن جو مثال رُڳو هنن پهرين سِٽن مان ئي ملي وڃي ٿو:

سمُوريون ڪائناتون جنهن سَجايون
سڄيءَ دنيا کي بخشيون جنهن پلائُون
سڀئِي جنهن جي اڳيان ٿا سِرُ جهُڪايون
شجرَ، سرسبز ڪيتيون جنهن اُپايون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نپايو جنهن چمنُ، گُل، گاهہُ آهي
اُهو منهنجو مِٺو الله آهي.

سندس هڪ ٻئي نظم ته سچل سرمست جو جڳ ته سمورو ميلو گهمائي ورتو. "سچل جي عرس جو ماڻڻ نظارو، درازين مان پُڳس تنهن رات ٻارو" ڪان وٺي اهو بيت پڙهجي ته سچل جي درگاهہ تي مَچيل ميڙ جو سمورو نظارو ۽ ادبي محفلن ۾ سنگيت ڪان وٺندي هر سرگرميءَ جو نقشو ذهن آڏو اچيو وڃي. ٻارن لاءِ ان قسم جي شاعِري سچ ته هڪ نواڻ ۽ جدت آهي.

ايئن ئي وري اڳئين زماني واري بيت "پئسو لڌم پَٽَ تان" وانگر ياسر قاضيءَ "لولو ڏنم ڪانوَ" جهڙو دلچسپ نظم لکي ٻارن جي دل وندرائڻ وارو انداز اختيار ڪيو آهي.

ياسر جي شاعريءَ ۾ مقصديت ڳوليندي "ٻارڙا، اکين جا تارڙا" جي عنوان سان نظم نظر اچي ٿو، جنهن ۾ هن ٻارڙن کي پيار ڏيڻ لاءِ والدين ۽ اُستادن کي مخاطب ٿيندي اهڙا ته جملا تخليق ڪيا آهن، جيڪي ٻارن جي حقن بابت عالمي پڌرنامي جو جڳ ته حصو آهن، بلڪ مان ته چوندس ته جيئن مولوِي حاجي احمد ملاح، ڪلام پاڪ جو منظُوم ترجمو سنڌي شاعريءَ ۾ ڪيو هو، تيئن ياسر، ٻارن بابت عالمي پڌرنامي کي سنڌي شاعريءَ جي شڪل ۾ اسان جي آڏو پيش ڪيو آهي. انهيءَ جو مثال هنن سِٽن مان ملي ٿو:

ٻار توڙي جِتي جو هجي
پل هُتان يا هِتي جو هجي
ٻارُ معصوم، ٻي ڏوهہ آ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻـــار جـــي مُـــرڪ ئـــي مـــوهـــ۽ آ
ٻـار سُـهـڻـو يـا ڪـوجـهـو نـہ ڪـو
ٻـــار گـــورو يـــا ڪـــارو نـــہ ڪـــو

انهيءَ ساڳئي نظم ۾ متيبيد خلاف نياپو ڏيندي هُو ٻارن جي تعليم جي بنيادي حق جي ڳالهہ بہ ڪري ٿو. ايئن ئي هُنَ ”علم عرشن تي پُڄائي“ نظم لکي تعليم جي اهميت کي اُجاگر ڪيو آهي.

ٻارن جي عمر ۽ سندن دلچسپين کي نظر ۾ رکندي هن ”گُڏَي گُڏِيءَ جي شادي“ جهڙو نظم لکي ٻارن کي وندرائڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. ٻارڙن جي نفسيات کي ذهن ۾ رکندي هن اهڙا ئي نظم ”چنڊ کي بُخار“ ۽ ”چڙيا گهر جو سير“ جي عنوان سان لکيا آهن. جنهن مان اندازو ڪري سگهجي ٿو تہ ٻارڙن کي دلچسپ ۽ مزيدار لفظن سان وندرائڻ جو بہ ڪيس وڏو ڏانءُ آهي.

ياسر. ٻارن ۾ ڪتابن پڙهڻ سان چاهہ پيدا ڪرڻ لاءِ ”ڪتابن سان قُرب“ جهڙو نظم لکڻ سان گڏ سماج ۾ نياڻين لاءِ پيار جي اهميت جو پيغام ”عيني، سونُو ۽ زيني“ واري نظم ۾ ڏنو آهي.

ياسر جي ٻارن لاءِ ڪيل شاعريءَ جي هڪ ٻي خاصيت هيءَ آهي تہ هن ”گلوبل وارمنگ“ يعني ”عالمي گرمِيءَ ۾ واڌ“ جهڙن مسئلن کي موضوع بنائي ٻارڙن کي ايڪيهين صديءَ جي ان عالمي مسئلي کان بہ آگاهہ ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. بلڪل اهڙي طريقي سان هن عالمي سطح تي جنگ ۽ تباهين جي نتيجي ۾ انسانذات سان ٿيندڙ ويڌن تي لکندي امن ۽ سلامتيءَ جي اهميت جو پيغام ڏيندي ”آلان ڪُردِي“ (دبجي ويل دانهن) جهڙو اثرائتو ۽ من ۾ پيهجي ويندڙ نظم بہ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لکيو آهي. مان ياسر کي هن ڪتاب جي مُنفرد انتساب تي مُبارڪباد ٿو ڏيان، جو هُن پنهنجو هي ڪتاب ارپيو بہ معصُوم "آلان ڪُردِيءَ" کي آهي.

مان سمجهان ٿو تہ اسان جي ٻارڙن کي اسڪولن ۾ تہ اهڙا معياري نظم پڙهائڻ لاءِ ياسر جي شاعريءَ کي درسي ڪتابن ۾ شامل ڪرڻ گهرجي، پر خُود سنڌي والدين بہ گهرن ۾ پنهنجي ٻارن کي هيءَ شاعري پاڻ بہ پڙهي ٻڌائن ۽ کين پاڻ پڙهڻ لاءِ بہ همٿائين.

نصِيراعجاز

ڪراچي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاعر پاران

ايڪويهين صديءَ جو ڪانءُ ۽ بيڪريءَ جو لولو

پَرُ سال ڊسمبر جي ڪنهن سرد رات حيدرآباد جي آٽو ڀان روڊ تي واقع ”لال قلعي“ ريسٽورنٽ ۾ رات جِي ماني کائِيندي مُون سائين تاج جوئي، سائين زيب سنڌيءَ، سائين مُختيار سَمِي، ڊاڪٽر مخمُور بُخارِيءَ ۽ پياري ناصر سان ڪچهرِيءَ ۾ سيني کان ان ڳالهه جي تصدِيق پئَي ورتي ته ”ڪانوَ“ لفظ جِي صحيح صُورتخطي ڇا ٿيندي!؟ ڇاڪاڻ ته لکت ۾ عام طور ”ڪانءَ“ پڙهڻ ۾ ايندو آهي، جڏهن ته اُچار جي لحاظ کان اهو قانُوناً ”ڪانوَ“ هُجڻ گهُرجي. سواءِ سائين مُختيار سمي جي باقي سيني سينيئرن مُنهنجيءَ ان راءِ جي تصديق ڪئي، ته جڏهن لفظ ”ڪانءُ“ لکجي ٿو تڏهن ته اُن جي صُورتخطي اها ئي صحيح آ، پر جڏهن لفظ ”ڪانوَ“ لکجي ٿو ته پوءِ اهو ”ڪانوَ“ ئِي لکبو. اها تصدِيق مُون انهن اعليٰ علم وارن ادب جي صاحبن کان ان ڪري ئي پئي ورتِي، ته هن ڪتاب جو جيئن ته نالو ئي اهو آهي، تنهن ڪري ان جي نالي ۾ غلطيءَ جِي ڪابه گُنجائش رکي نه پئي سگهيُس. ان ڳالهه جي پَڪَ مُون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُجهہ ٻين نالي وارن اديبن ۽ پڙهيل ڳڙهيل ماڻهن کان پڻ ڪئي. سائين فتاح هاليپوٽي کي بہ ڪتاب جو سرِورق ڊزائن ڪرڻ لاءِ ڏنم تہ ڪين ان ئي ڳالهہ جي تاڪِيدَ ڪيم تہ نالي جِي صُورتخطيءَ ۾ لفظ "ڪانوَ" ئي لکجو. اُن ئي رات مُون سائين تاج جويي کي هن ڪتاب جو مُهاڳ لکڻ لاءِ پڻ گُذارش ڪئي. پر اُن پنهنجيءَ مصرُوفيت سبب انڪار ڪيو ۽ ٻُڌايو تہ فلاڻا فلاڻا ڪم هٿ ۾ آهن. تنهن ڪري مُهاڳ ڪونہ لکي سگهندُس.

ٻارڙن لاءِ هِي مُنهنجو ٽيون ڪتاب آهي. آءُ ظاهرِي طور تي تہ هر وقت ٻارن سان گڏ ڪونہ ٿو رهان، پر مُنهنجو ڌيان هر وقت ٻارن سان رهندو آهي. مُنهنجي ذهن کي روز ڪونہ ڪو ٻارن جِي دلچسپيءَ جو موضُوع، سندن دلچسپِيءَ جِي ڪا نہ ڪا وٿَ، ڪا نہ ڪا ڪرت ڇُهندِي رهندي آهي ۽ مُون کي ڪو نثري ٽُڪرو، ڪا ڪهاڻِي يا ڪو نظم لکڻ لاءِ پٽي اُتساهِيندي آهي. مُون کي دُنيا جو هر ٻار غير مشرُوط طور تي وڻندو آهي ۽ ڪنهن بہ ٻار کي روئندو ڏسي انتهائي اذيت ٿيندي آهي. ڪي بي حس ماڻهُو اڄڪلهہ سوشل ميڊيا رستي ٻارن کي مارَي پڙهائڻ واريُون ويڊيوز وڏي فخر سان شيئر ڪندا آهن. جن کي ڏسي (جن ۾ ٻارن کي روئندو ڏسي) سخت تڪليف ٿِيندي آهي ۽ خواهش ٿيندي اٿم تہ اُن شخص سان ضرُور مِلي اُن جي ذهنِي پَستِيءَ جو سبب ڄاڻان، جنهن جذبي کان مجبُور ٿي هُن اها ويڊيو ٺاهِي هُوندي

سال 2016ع ۾ مُنهنجو ٻارن لاءِ ڪوبہ نئون ڪتاب شايع ڪونہ ٿيو هو (البتہ "اُٺ ماما گوگڙُوءَ" جو ٻيو ايڊيشن ڊسمبر 2016ع ۾ شايع ضرُور ٿيو هو) تنهن ڪري مُون کي سنڌي لئنگئيج اٿارٽِيءَ پاران ٻارڙن جي ادب- ڪيٽر ۾ سال 2016ع ۾ ڇپيل ڪتابن لاءِ ججُ مُقرر ڪيو ويو هو. ان ڏس ۾ موصُول ٿيل 5 ڪتابن کي پڙهِي سخت مايُوسيءَ جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شڪار ٿيُس ۽ ٻارن جي ادب جي (نہ صرف ليکڪ، بلڪ) هڪ ڀرپُور حاميءَ جي بحيثيت ۾، مُون ڪي پنهنجو فيصلو ڏيڻ لاءِ اهڙن ڪتابن کي پڙهڻو پيو جن مان ڪجھ کي نہ فقط "ٻارڙن جو ادب" نہ ٿو چئي سگهجي، بلڪ "ادب" ئي نہ ٿو چئي سگهجي. ڪُجھ ڪتابن ۾ تہ ٻاراڻي ڪچي دماغ اندر انتهاپسنديءَ وارا رُجحان ويهارڻ جي زوريءَ ڪوشش ٿيل هُئي، جن جي مُطالعي کان پوءِ سنڌيءَ ۾ تخليق ٿيندڙ ٻارڙن جي ادب جي حوالي سان مُنهنجي ڳڻتي هيڪاندِي وڌي وئي ۽ خيال آيُم تہ سنڌ جي هر ليکڪ کي مان ذاتِي طور تي گُذارش ڪريان تہ هُو ٻارن لاءِ لکن. انفرادِي طور تي هر ڪو الڳ الڳ ڪتاب نہ بہ لکي، تڏهن بہ سنڌ جا سوين شاعر ۽ ڪهاڻيڪار سال ۾ جَي هڪ هڪ نظم يا هڪ هڪ ڪهاڻي بہ لکن تہ هرسال ٻاراڻي ادب ۾ ڪهاڻين توڙي نظمن جُون ڪئين "اينٿالاجِيز" ڇپجِي اسان جي ٻار جي شخصيت جِي تعمِير ۾ پنهنجو اهم ترِين ڪردار ادا ڪري سگهن ٿيُون. پاڪستان ٽيلي ويزن جي ٻارن جي پروگرام "روشن تارا" ۽ سنڌي ادبي بورڊ جي ٻارن جي رسالي "گُل ڦُل" مان هاڻي اُميد رکڻ تہ بيوقُوفي آهي، البتہ سنڌي ٻوليءَ جا هيترا چينل هفتي ۾ ٻارڙن لاءِ هڪ هڪ پروگرام بہ نشر ڪرڻ شرُوع ڪن، تہ اها ڪيڏي وڏي خدمت ٿي سگهي ٿي ۽ اها ايندڙ نسل جي ذهني اوسر ۾ ڪيڏو وڏو ڪردار ادا ڪري سگهي ٿي، ان جو احساس اسان مان گهڻن کي آهي ئي ڪونہ!

هن ڪتاب ۾ لکيل مُنهنجا نظم سڀ تازا آهن، جن مان اڌو اڌ 2016ع ۾ ۽ اڌ 2017ع ۾ لکيل آهن، جن جي موضُوعن کي مُون پنهنجن پهرين ٻن ڪتابن "ٻيڙِيءَ ۾ چنڊ" ۽ "اُٺ ماما گوگڙُوءَ" کان مُختلف رکڻ جِي ڪوشش ڪئِي آهي، پر ڪي موضُوع اهڙا آهن (جيڪي علم سان چاھ ۽ ڪتاب سان دوستيءَ سان لاڳاپيل آهن)، جن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تي مان پنهنجي هر ڪتاب ۾ الڳ الڳ انداز ۾ لکڻ چاهينڌُس ۽ جيسين لکي سگهيُس لکندُس. اُنهن موضُوعن ۾ الله جي واکاڻ، اُن جي نبيءَ جي سارَ سان گڏوگڏ پيتائيءَ جي پيغام توڙي ابي امڙ جي مقام جي اُپٽار ڪندڙ موضُوع پڻ شامل آهن. بدلجندڙ دور جي گهُرجن کي ڏِسندي مُون کي اڄ جي بارَ ۽ سُياڻي جي معمارَ ۾ تمام گهڻيُون اُميدُون آهن. تنهن ڪري اُن سان مَتجندڙ دور جي حوالي سان سندس مُتوقع ڪردار جي حوالي سان ڳالهيُون ڪرڻ تي الاهي دل چوندي آهي، جيڪي ڳالهيُون مان اڄ جي ٻار سان نثر توڙي نظم جِي صُورت ۾ ڪندو آهيان. هن ڪتاب ۾ بہ مُون پنهنجن نظمن ۾ ساڻس اهڙيُون ڳالهيُون ڪيُون آهن. اُن ڪري اوهان کي هن ڪتاب ۾ تفريحي نظمن ۽ گِيتن سان گڏوگڏ، آئندي جي اَوني جو اظهار ڪندڙ نظم پڻ ملندا. مان ان ڳالهہ جو قائل آهيان تہ "ٻارن بابت شاعري" ۽ "ٻارن لاءِ شاعرِي" بہ الڳ الڳ شيُون آهن ۽ ضرُورت "ٻارن لاءِ شاعرِي" ڪرڻ جِي آهي. پر مُون شعُورِي ڪوشش ڪندي، هن ڪتاب ۾ ڪي نظم، والدين ۽ اُستادن ڏانهُن مُخاطب ٿي پڻ لکيا آهن. جن ۾ مُون سندن ڪردار جي حوالي سان واضح ڪيو آهي تہ ڪين ٻار جي تربيت ۾ ڪهڙو ڪردار ادا ڪرڻ گهُرجي.

مُون پنهنجن پونيَن ڪتابن جيان، عمر جي لحاظ کان ٻارن کي ٽن ڪيٽيگرين ۾ ورهائي انهن لاءِ لکيو آهي (جنهن جو ذڪر مُون "ٻيڙِيءَ ۾ چنڊ" ۽ "اُٺ ماما گوگڙُوءَ" ۾ پڻ ڪيو آهي). اهي ڪيٽيگريُون آهن: 2 سالن کان 7 سالن جا ٻار، 7 کان 13 سالن جا ٻار ۽ 13 کان 18 سالن جا ٻار. اُستادن ۽ والدين جِي سهُولت خاطر هر نظم جي مٿان هڪ، ٻن ۽ ٽن ستارن جِي صُورت ۾ ان جَي ڪيٽيگريءَ جِي نشاندهِي ڪئي وئِي آهي، تہ ڪهڙو نظم ڪهڙِي عمر جي ٻار لاءِ موزُون آهي. اهي ستارن جُون

نشانيُون هنن ڪيٽيگرِيز جِي نشاندهِي ڪن ٿيُون:

★ 2 سالن کان 7 سالن جي ٻار لاءِ
★★ 7 سالن کان 13 سالن جي ٻار لاءِ
★★★ 13 سالن کان 18 سالن جي ٻار لاء

ان جو مطلب اهو هرگز ناهي جنهن ٻار جي عُمر جنهن ڪيٽيگريءَ وارِي آهي، اهو فقط اهي ئي نظم پڙهِي سگهي ٿو ۽ ٻيا نظم نہ ٿو پڙهِي سگهي، پر ان جي ذهني سطح جِي پرُوڙ آهر، ان ڪيٽيگريءَ جِي نشاندهِي ڪئي وئي آهي. ڪن ٻارن جِي ذهني عمر پنهنجِي عمر کان وڌِي ٿئي ٿِي. اهڙن ٻارن جِي سمجه آهر ڪين سندن مٿين ڪيٽيگريءَ وارا نظم پڻ پڙهائي سگهجن ٿا. هن ڪتاب ۾ بہ مُنهنجن پونيَن ڪتابن جيان 36 نظم شامل آهن، جن منجهان گهڻا نظم 2 تارن وارا (★★) آهن، جنهن مان واضح طور تي سمجهڻ گهرجي تہ مُنهنجو گهڻو توجّهہ 7 سالن کان 13 سالن جي ٻارن تي آهي، ڇاڪاڻ تہ اها عمر ٻالڪپڻي وارِي سمجهہ جِي اُسرندڙ عمر ٿئي ٿِي. ان عمر جا ٻار هڪ ستاري وارا گيت بہ سمجهي سگهن ٿا ۽ ڪنهن حد تائين 3 ستارن وارا نظم بہ سمجهي سگهن ٿا.

ٿورائتو آهيان، برجستي اديب، مُحقق ۽ صحافيءَ، سائين نصير اعجاز جو جنهن مُنهنجي فرمائش تي تمام گهٽ وقت اندر ڪتاب جو مواد پڙهِي، اڪثر ليکڪن جي اُبتڙ ايڏو جلدِي سُهڻو مُهاڳ لکي ڏنو. اُنهن ساڻُ آءُ ساهتِيءَ لاڙڪاڻي ڄائِي سينيئر ليکڪا ۽ آل انڊيا ريڊئي جِي سنڌِي "ريڊيو ڪار"، ديدي وِينا شرنگيءَ جو، جنهن دهليءَ مان مُنهنجي ڪتاب جي پوئين پاڻي (بيڪ ٽائيٽل) لاءِ پنهنجِي راءِ لکي

موڪلي ۾ پنهنجي مُحترم اُستاد ۽ سنڌ جي ڄاتل سُڃاتل چترڪار، سائين فتاح هاليپوٽي (شرجيل) جو جنهن، مُنهنجن اڳين ڪتابن جيان، هن ڪتاب لاءِ پڻ سهڻو ٽائيٽل ڊزائن ڪري ڏنو.

ٻارن لاءِ لکڻ جو جذبو ان ڪري به مُون مان نڪري ڪونه ٿو سگهي، جو اڄ جي ٻار کي صحتمند ادب جي جيتري اڄ ضرورت آهي، اوتري شايد اڳ ڪنهن به دؤر ۾ ناهي رهي ۽ اُن ئي مُشڪل دؤر ۾ اسان وٽ ٻارن جو ادب نه پيو سرججي. اوهان کي پاڻ لاءِ نيڪ خواهشن جِي گُذارش، ته مان ان سفر ۾ ڪڏهن به نه ٿَڪجان. (آمين)!

ياسرقاضي
هوٽل "ٽريولاج"، ڪنگز ڪراس، لنڊن
(برطانيه ۾ قيام دؤران لکيل)
8 آڪٽوبر 2017ع
djyasirqazi@yahoo.com

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

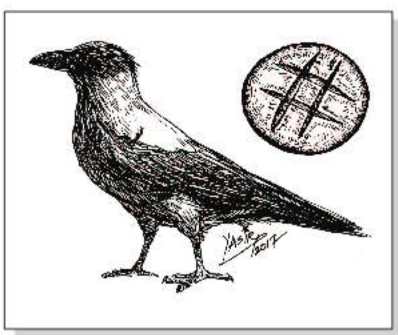

لولو ڏنم ڪانوَ کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

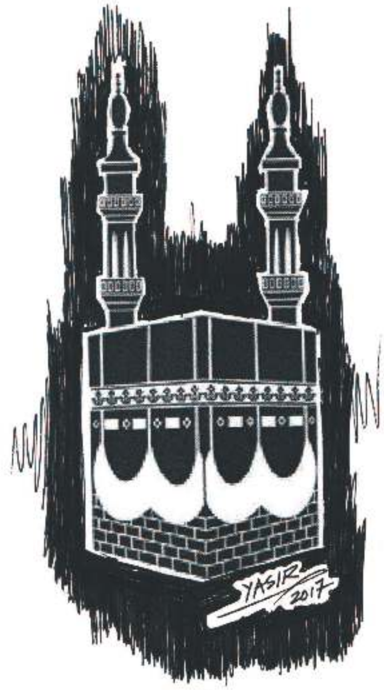

★★

مِٺو اللهُ

(حمد)

سمُوريُون ڪائناتُون جنهن سجايُون
سچيءَ دنيا کي بخشيُون جنهن ڀلايُون
سيئي جنهن جي اڳيان ٿا سِرُ جُهڪايُون
شجرَ، سرسبز ڪيتيُون جنهن اُپايُون
نپايو جنهن چمنُ، گلُ، گاهُہ آهي
اُهو مُنهنجو مٺو الله آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيو جو مِينهَن رحمت جا وَسائي
بشر کي سيءَ، گرميءَ کان بچائي
سڀن کي رزق ۽ روزِي رسائَي
شفا ڏئِي، بارُ بِيمارِي ڀڃائي
سڀن جو راهه ۾ همراهُه آهي
اُهو مُنهنجو مِٺو الله آهي

ٻڍايا جنهن سڀئِي جنسارَ آهن
ملائڪ، جنّ، ڏارئُون ڏار آهن
ڳُراڙا، ڄُوان، ڳيرو ٻارَ آهن
سڀئِي مُنهنجي پرينءَ جا پارَ آهن
وِڏو جنهن هر بدن ۾ ساهُه آهي
اُهو مُنهنجو مِٺو الله آهي

ڏنئين انسان جي عظمت اسان کي
نوازيئين علم جي دولت اسان کي
اُڏامڻ جِي ڏنئين طاقت اسان کي
مُحبّت سان عطا محنت اسان کي
ڏنو جنهن پاڻ تي ويساهُه آهي
اُهو مُنهنجو مِٺو الله آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

صداقت جَي سدا رستي هلائَي
مُسلسل واٽ سربستِي وٺائي
اسان کي ماڳ، منزل تي پُڄائَي
مُصيبت مان سدا سَرهو ٿپائَي
بنهه بيشڪ جو بي پرواهُه آهي
اُهو مُنهنجو مِٺو الله آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

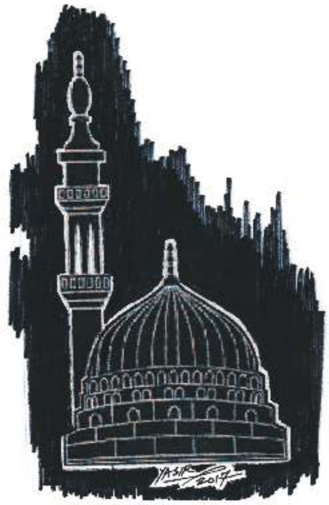

★★★

نعت

مان ❊1 نـڀل ٻالڪ, ٻنهـ ٻيوَس ❊2 حقِير
پَر, ❊3 "عـلـم جـي شـهـر" جـو آهـيـان فـقِـيـر

مـان مـديـنـي جـي هـان مـالـڪَ جـو غُـلام
جـــو عـــمـــل ۽ عـــلـــم جـــو آهـــي امـــام

ســڀ جــهــانــن لاءِ جــو رحــمــتَ بَــڻــيــو
جـنـهـن جـو نـالـو آسـمـانـن کـي وڻـيـو

هــر زمــانــي جــو بــڻــيــو آ جــو نــبــي
ذات تــي جــنــهــن جـي نـبـوّتَ خـتـم ٿِـي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنهن جو آدم کان اڳي ئِي نُور هو
اُيُ جنهن جي نُورَ سان پرپُور هو

جنهن جي آڱُر جي اشارَي ساڻُ چنڊُ
ٽِي ويو اڌ اڌ، نہ سهندي جنهن جو * 4 منڊُ

جنهن تي ڪڪرِيءَ هر گهڙِي رحمت ڪئِي
اُسّ جنهن جي جسم تي ڪانهي پَئِي

جيڪو مسڪِينن ـ اَجهو * 5 آڌارُ آ
بي سهارن ۽ يتيمن ـــ يارُ آ

جنهن ڪهلَ هر ساهہ وارَي تي ڪئِي
عرشَ، ڌرتِيءَ، چنڊ، تارَي تي ڪئِي

سو "بدر" ۽ "اُحد" جو روشن * 6 قمر
جنهن جا نوڪرَ جِنَ، مخلُوقُون، * 7 بشر

دِين پُورو ٿيو متس الله جو
مان هان دعويدار تَنهنجي چاهہ جو

شلَ ڪيان تعليم تي تَنهنجي عمل
جيئن مُنهنجي زندگِي گُذري * 8 سقل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آ دُعا معصُوم دل جَي چاهَہ جِي
ڏي شفاعت تُون رسُول الله جِي

□

---

* 1 ضعِيف، ڪمزور
* 2 معمُولِي، ننڍڙو
* 3 نبي ڪريم صلي الله عليہ وآلہ وسلم
* 4 جادُو
* 5 آسرو
* 6 پُورو چنڊُ
* 7 انسان
* 8 ڪارائتِي، ڪمَ وارِي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

دُعا

عــرضُ ٻــالــڪ جــو اگــهــائــجُ، اي خُـــدا!
مِـــهـــر ســـان مـــنـــزل رســائـــجُ، اي خُـــدا!

دل ۾ وجُـــهـــ انســانــيــت جَــي چــاهَـــ کــي
مـــنَ ۾ هـــمـــدردِي سَـــمــائـــجُ، اي خُـــدا!

لــوڀَ ــ لــهـــرُن ۾ نـــ ڦــاســائـــج ڪــڏهـــن،
ٻــاجــهـــ ســـان ٻــيـــڙا تَـــپــائـــج، اي خُـــدا!

نيڪ جا منزل هُجي، مُنهنجِي هُجي
مُون کي بَدِيءَ کان بچائجُ، اي خُدا!
مُنهنجِي محنت ۽ مُحبّت کر سُجاڻَ
صبر جو قَلُ تُون چکائجُ، اي خُدا!

ڪُوڙ ڪُلفت ۽ ڪدُورتَ کي بنهه
سوچَ مان سڀَ جِيءَ ڀُلائجُ، اي خُدا!

اُلفتن جَي عام ڪر امڪان کي
ڪُلفتُون دل مان ڀَڃائج، اي خُدا!

حوصلو ڏي، پيار جو دُنيا اندر
مان ڪيان دَستُور رائج، اي خُدا!

باعمل ڪرا ۽ سِڪڻ وارَن مان ڪرا
علم جو رستو وتائج اي خُدا!

★★

امان

تُون دُعا ڏِين تي، مُقدّر تو کُلَي
ڪاميابيُن ۽ خُوشين جو دَرُ کُلَي

تُون دُعا جو دَرُ، مُحبّت جو جهان
تُنهنجِي گَن تعرِيفَ ڏرتِي، آسمان

پيٽَ ۾ پاليُئَه، نپايُئَه لاڏَ مان
مهربانيُون ڪِيئَن مان تُنهنجيُون مَجيان!

مان سُڪن جِي ننڊ ماڻِي، تو نه پرَ
تُنهنجا هِن احسانَ اڻ ڳڻ ۽ اَپرَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مـان رهـيُـس پـرديـس ۾، بـي تـاب ٿُـون
مُـون سُـڪُـون مـاڻـيـو مـگـر بـي خُـواب ٿُـون

ٿُـنـهـنـجِـي لـولِـي اڄ بـہ مـنَ ۾ پـئِـي هُـرَي
سـاهَـہ ۾ ٿُـنـهـنـجِـي مُـحـبّـت پـئِـي سُـري

سُـونـهـن ٿُـنـهـنـجِـي هـر ادا، مـمـتـا ڀـريـلَ
ٿُـنـهـنـجـي هـر انـداز ۾ اُلـفـتَ ـ اُڇـلَ

پـاڻ ڀُـلـجِـي، تـو نـپـايـو آهـہ مُـون
ڪـيـتـريُـون آيُـون ڏُکـيُـون ڀـل حـالـتُـون

ٿُـنـهـنـجـي پـيـرن مـنـجـهـہ جـنّـت آ لِـڳَـلَ
ٿُـنـهـنجِـي خـدمـت پـيـو ڪـيـان تـا عُـمـر شـلَ!

شـال، پـرورَ جـي پـنـاهُـن ۾ هُـجِـيـن!
ٿُـون سـدا مُـنـهـنـجـي نـگـاهُـن ۾ هُـجِـيـن!

ٿُـنـهـنـجـو پـاڇـو سِـرَ مـٿـان قـائـم رهَـي
مـامـتـا جـو مـرتـبـو دائـم رهَـي

ٿُون صحت سان ڪي صديُون جيئـنـدِي رهـيـن
جـامَ مُـنـهـنـجـي پـيـار جـا پـيـئـنـدِي رهـيـن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

بابا

(يتِيم ٻار جا جذبا)

مِـتـو ڪـيـڏو آ بـابـا! نـانءُ تُـنـهـنـجـو
ٻَـريـو تـو مـنَ جـو خـالِـي ٿـانءُ مُـنـهـنـجـو

ڏنـو تـو نـانءَ جـو پـنـهـنـجـي حـوالـو
سُـڄـاڻ آهـي يـقـيـنـاً تُـنـهـنـجـو نـالـو

سـنـڌءِ نسـبـت سـان دُنـيـا ٿِـي سُـڃـاڻـي
بـلاشـڪ ڪـالـهہ اڄُ، تـوڙي سُـڀـاڻـي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

علم جي چاهہ سان مُون کي نوازيُئہ
بُرو چاهي پلو مُون کي بُڌايُئي

ڪٿَي تو پيٽُ، ڪيئن مُون کي پڙهايو
زماني جِي تڪائِيءَ کان بَچايو

وَهائي تو پَسِينو ڏينهن راتيُون
نپايُون پاڻ چئني جُون حياتيُون

اسان جُون ڳالهڙيُون سمجهِي تو ٻاتيُون
سمُوريُون خُواهشوُن هر طور جاتيُون

ڪيَئي اَنگل سيئي پُورا اسان جا
چڏيئي ڪٿ خُواب اڻ پُورا اسان جا

اُهو تُنهنجو منجهاران قُرب پاڳر
پري دل جو چڏي خوشبُوء سان آڳُر

اجا پي ياد آ پرَ، مارَ تُنهنجِي
نہ ڪائِي ياد آهي ڏارَ تُنهنجِي

مگر سختِي ڪري جيون سنوارُيئہ
گهڙَي، ناهي، تراشيُئہ ۽سُڌاريُئہ

تڏهن ڄاڻن ٿا ماڻهُو ناڻ مُنهنجو
سُرَي مُون ۾ ٿو ليڪن هاڻ تُنهنجو

مگر ٿُون اوچتو وئين هٿُ ڇڏائي
بنا ڪنهن کي ٻُڌائي، موڪلائي

ويو ڄڻ اوچتو سِرَ تان ڇپرُ ڪو
نه ٻيڙِيءَ کي ملي ڳُن ۾ ڳپر ڪو

وئين ٿُون اوچتو بـرَ ۾ ٻِيهارَي
پِرِيءَ دُنيا ۾ ڏَس! ڪنهن جي سهاري

الاهي اُسَّ آ دُنيا ۾، بابا!
سَڙن ٿا پير هِي صحرا ۾ بابا!

اجا تائين ٿي توکي سار سارَي
* 1 رتيديري جو رستو ٿو نهاري

خُدايا! ”منزلِ مقصُود“ پايان
مان ”گُل“ جي مهڪَ کي ورچيان وڏايان

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★★

شاهہ جو رسالو

هِن سنڌ ـ ديس جي آ عظمت سندو حوالو
آ سچَّ جو پيامِي هِي "شاهہ جو رسالو"

جنهن کي سچو پتائيءَ سنڌيءَ ۾ آ سُٺايو
وائِيءَ ۽ بيت جي آ صُورت سَچو سَجايو

ڪُل تِن هزار بيتن، ٻن سئو قريب وايُن
۾ آهہ جنهن سَمايو ماٺهُن، ❊ 1 مِرُن ۽ جايُن

❊ 2 "ڪلياڻ" کان شرُوع ٿئي، الله جي وڏائِي
❊ 3 "ڪنياتَ" ۽ ❊ 4 "يمنَ" ۾ نرمل نبيءَ صہ جي وائِي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سسئيءَ جو سُور آهي پُورن ❊ 5 پنجن سُرن ۾
آ موروڙي جي وَيدَن ❊ 6 "گهاتُوءَ" سندن پنن ۾

❊ 7 "ڪاموڏ" ۾ آ نُوريءَ جو ذڪر ڏِس! نماڻو
هر سِٽَ ۾ سمايل انداز ❊ 8 عالماڻو

سُر مارئِيءَ ۾ مارُن سان چاهُه مارئيءَ جو
ڏوٿِين، سَڱن، سنگهارن جو مَرتبو مٿيءَ جو

لِيلان جي لالچن جو قصو بہ آ بيانِي
مُومل جا خُوب ماڻا، راڻَي ❊ 9 لڪُڻ نشانِي

❊ 10 "سورٺ" ۾ آهہ ٻيجل جو ❊ 11 راءِ ساڻ مَيلو
"سهڻي" گهِڙِي ڪُنن ۾ دِلڙو ڪٽي ڪو ❊ 12 پيلو

❊ 13 "سارنگَ" ۾ بهارِي، ٿر بر جَي آ وسڻَ جِي
❊ 14 ڦهرِي ڏُڪار ڪان پوء برسات جي اچڻ جِي

❊ 15 "سامُوندِ" ۾ ❊ 16 "سرِيءَ" ۾ ❊ 17 ٻيڙيائيتن جي ٻولِي
جڻ لفظ لفظ ۾ آ ❊ 18 ساگر جي تيز ڇولِي

ٿِيهن سُرن ۾ آهي سنسار جِي سچائِي
انسان دوستيءَ ۽ اُلفت، امُن جي وائِي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انسان جي آ عظمت جو *19 مُستند حوالو
هر ڪنهن جي لاءِ رهبر آ "شاهه جو رسالو"

---

*1 = جانورن، وحشيُن
*2 = سُر ڪلياڻ
*3 = سُر ڪنيات
*4 = سُر يمن ڪلياڻ
*5 = پنجَ سُرَ (سُر سسئِي آبري، حسيني، ديسي، ڪوهيارِي ۽ معذُوري)
*6 = سُر گهاتُو
*7 = سُر ڪاموڏ
*8 = علم وارو
*9 = اُهو لَڳڻ، جيڪو راڻو مُومل جي سُتل هُوندي، سندس سيراندي ۽ کان رکي، ڪاوڙجِي هليو ويو هو
*10 = سُر سورٺ
*11 = راءِ ڏياچ (ڪانيا واڙ جو اڳُوڻو بادشاهه)
*12 = ڳچو آڻ پَڪل
*13 = سُر سارنگ
*14 = مُصيبت واري
*15 = سُر سامُونڊِي
*16 = سُر سرِيراڳ
*17 = بيڙيُون هلائيندڙ ملاح، مُهاڻا
*18 = سمُنڊ
*19 تصديق ٿيل، پَڪو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

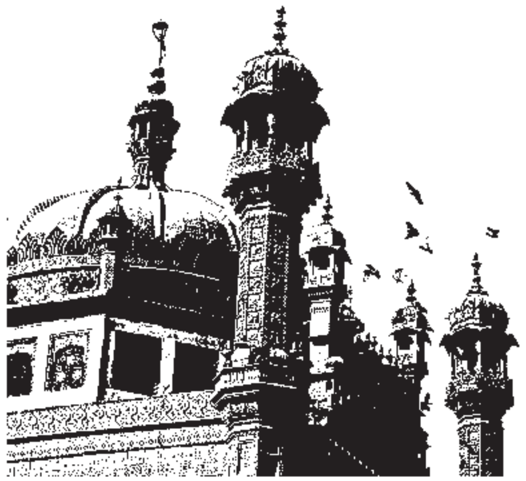

★★

سچل جو ميلو

سچل جي عُرس جو ماڻ نظارو
دَرازين مان پُڳس تنهن رات پارو!

لهِي لاڙيءَ مان راڻيپُور کان اڳتي
کيو مُون هاءِ وَي کان پنڌُ پرتَي

اچي رمضان پندرهينءَ شامَ ڏاري
پُڳم "صاحبڏني" جي مان دُوارَي

متل ميلو هو صُوفين جو چمن ۾
"سچل سرمست" جي سُهڻي صحن ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سچل جي هو اڳڻ تي راڳ جارِي
چمن ۾ چوطرف ويراڳ جارِي

ڪئين هٿَ ۾ ڪئين استال سُهڻا
مليا پئي جن تي ڪيئي مالَ سُهڻا

متائِي، ريوڙيُون، ڳانا، پتاشا
هُئا پڻ چِيڪلا، چوڏيلَ خاشا

سچل جي حاضرِي بيشڪ پرِي مُون
عقِيدت ساڻ پنهنجي دِل ڏَرِي مُون

گهڻو بازار ۾ ڪجهه پاڻ روليُم
اُتان ٿي پوءِ ادبي ميڙ ڳوليُم

وڏي پنڊال ۾ عالم اديبن
ڪيو پئي ياد سچّلَ کي خطيبن

اُتي ڪو پيار مان اجرڪ ڏئي ويو
ڳُلهن تي سُوڪڙِي سُهڻِي رکي ويو

لڳو مُون ڏي سچل تحفو اُماڻيو
تہ ٿي ٿورائتو مُون پي وراڻيو:

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

”وٽيو تحفو پلو اجرڪُ سچلَ جو“
اچي ٻئي ڏينهن تي اوڊيَل ادلَ جو

ڪٽي چاهت مان اوڊايُم اِديءَ کي
وٽيو سو پيڻ مُنهنجِيءَ دادلِيءَ کي

ڦُلا ۽ ريوڙيُون سڀَ ۾ ورهايَم
سچل جي عُرس جا ڳُڻ خُوب ڳايَم

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

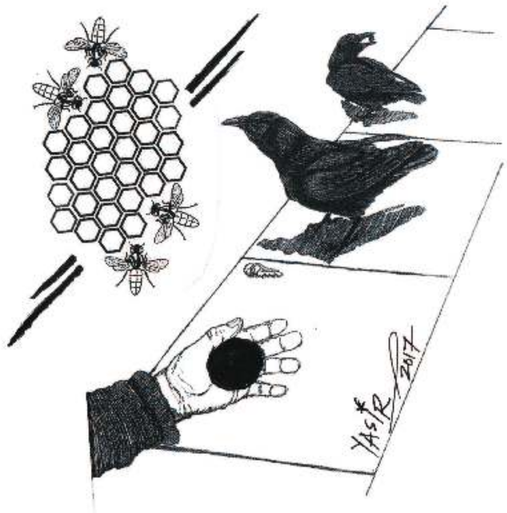

لولو ڏنُم ڪانوَ کي

خرچي گھُريَم بابَي کان
بابَي ڏنو نوٽُ

نوٽُ ڏنُم نُورَي کي
نُورَي ڏنِي لائِي

لائِي ڏنَم ييٺ کي
ييٺ ڏنِي بُوندِي

بُوندِي ڏنم ڏاڏِيءَ کي
ڏاڏِيءَ ڏنو لولو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لولو ڏنُم ڪانوَ کي
ڪانوَ هنئي اکِ

ڪانءُ ويو اُڏِري
مُون کي ڏئِي چَڪِري

ڪانگ ڪيَ ٻوڙيُم
ڪنيپ ڪاڻ ووڙيُم

پِتيم ڏاڍو ڪانوَ کي
لوڏو مُنهنجي هانوَ کي

ٻڻجي پيو سياڻو
اصُلَ ۾ آياڻو

ڪييئِين ڪون ڪاٿو
پِٽنگو ڦاٿو

ڪڪر ۾ اَٽڪيو
ڏنگن ۾ ڦٽڪيو

ڪانءَ ڪئِي زارِي
مَڪن مَلهَ مارِي

***

ٻارڙا، اکين جا تارڙا

(والدين ۽ اُستادن ڏانهَن)

ٻارُ اُلفت جو انبارُ آ
ٻارُ جڳ جو اکين — تارُ آ

سُونهن جي وصفَ بس! ٻارُ آ
هِي مُحبّتَ جو آثارُ آ

صبح جِي ساکَ پڙ ٻارُ آ
جو سُياڻي جو معمارُ آ

ٻارُ توتي جتي جو هُجي
ٻل هُتان يا هِتي جو هُجي

ٻارُ معصُوم، ٻي ڏوهُه آ
ٻارَ جِي مُرڪَ ئي موهُه آ

مُسڪراهٽَ آ مذهب سندس
سُونهن فطرت جي اوتيلَ منجهس

ٻارُ سُهڻو يا ڪوجهو نہ ڪو
ٻارُ گورو يا ڪارو نہ ڪو

ٻارُ اُجرِي آ دل جو ڏِٽي
جنهن کي چاهتَ جِي ٻولِي وِٽي

ٻار آ گُوڙَ کان پَريَرو
سچ سان فطرتاً ويجهڙو

ٻارُ آهي وڏي جو اَبو
ڪو سُڃاڻي سندس مرتبو

ٻارَ جي ذهن ۾ سچّ کي
اڄ تہ پوکيُون، ڪڏِي ڪچَ کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻارُ هُوندو جي روشن ذهن
منجهه تعميرَ هُوندو مَگن

ٻار جِي اڄ جَي تعمير ٿئَي
اؤجَ قومن جي تقدِير ٿئَي

ٻارڙا اڄُ پڙهايُئُون سيئي
قوم جو ڀاڳُ تاهيُئُون سيئِي

سنڌ جي روشنِي ٻارڙا
عزم جَي اُڀ جا تارڙا

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★★

آلان ڪُردي

(ڏيڄِي ويلَ دانهَن)

ابـلَ! هـڪـڙي قـهـر ڪـان ٿُـون بـچـائـي
امُـنَ جـا خُـواب اکـڙيـن ۾ سـجـائـي

وَتـيُـون پـئـي وئـيـن اسـان ڪـي ڏُور ڪـاڏَي
نـہ بـمَ، بـارودَ جِـي هُـئِـي بُـوءِ جـاڏَي

جـتـي هـا بـاغَ، گُـلـشـنَ جـا نـظـارا
جـتـي مـاڻـهُـو رهـيـا پـئـي امُـنَ وارا

جتي ڪو گوڙُ ۽ گهمسان هرگز
نہ هو ڪو جنگ جو امڪان هرگز

مگر هُئي راهَہ اُن منزل جِي مُشڪل
تہ ڏهن سا جُوءِ ٿِي هرگز نہ حاصِل

اچي طُوفانَ اهڙِي راهَہ ٽيڙِي
ٻُڏِي اڌ رات جو خُوابن جِي ٻيڙِي

جو "انڪل ڪيپٽن" ٻي سات ٽوڙيو
ٽَپو ڏِئي سِيرَ ۾ ٻيڙِيءَ کي ٻوڙيو

بچِي شايد وَيو هُو پاڻ هيڪل
اسان کان سمنڊ جو هو ڏُور ساحِل

امڙ کي ۽ ادَي ٭ 1 "غالب" کي ٻوڙِي
لهر خُونِي وِئي مُون کي نهوڙِي

لُڙهِي ويا خُوابَ سڀُ مُنهنجَي اکيُن جا
ڊهِي ويا رات آکيرا پکيُن جا

رُڳو تُون وئين بچِي بابا! اڪيلو
کٽي يادُن جو اڻ کُٽ ساڻُ ميلو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچـي ڪـيـئـن ❊2 ”بـوربِمر“ لـهـرُن پُـچـايـو
اُنــهــن ڪــان ڏُور، جــن پــالــيــو نــپــايــو

ڪـٽِـي سَـوَ خُـواب مـان اُسـهـان تـو هـاٽـي
ســچِــيءَ دُنــيــا جــي اڪ ۾ لُــڙڪ آٽــي

رُڳــو مــعــصُــوم آ هــڪــڙِي گُــذارش
ســيــن جــي ڇــو نــہ آهــي امــن خُــواهــش؟

اسـان ڇـو ٿـا پـلا هـڪـٻـئـي کـي مـاريُـون؟
نــہ ٿــا ڇــو امــن جــا پــوپــٽ اُڏاريُــون!

نـہ ٿـئـي ڪـو جـنـگ جـو امـڪـان ٻـيـهـر
ٻُــڏَي شــلَ! ٻــيــو نــہ ڪــو ”آلان“ ٻِــيــهــرَ

▢

❊1 = آلان جو وڏو ڀاءُ ”غالب“، جيڪو پڻ ساڳئي حادثي ۾ ٻُڏِي فوت ٿي ويو
❊2 = ڏکڻ ٿُرڪيءَ جو ”بوربِمر“ نالي ساحِل، جتي حادثي کان ڪُجھ ڏينهن پوءِ اُونڌو پيل معصُوم آلان جو لاش مِليو هو

★★

گُڏَي گُڏِيءَ جي شادِي

گـهـرُ کـي ❊ 1 مِـرچـن سـان سـجـايَـئُـون
دل وارا ســـپ دوســـتَ گـــهُـــرايـــئُـــون
شَـــرنـــايُـــون ۽ ڍُهـــلَ وڄـــايـــئُـــون
زردَي، پـــتَ جِـــي ديـــڳ پَـــچـــايَـــئُـــون
گــهــر جــي اڄُ آبــادِي آهــي
گُــڏَي، گُــڏِيءَ جِــي شــادِي آهــي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بابي گُڏڙِي * 2 لاڙئُون آندِي
سُونهن ۾ آهي جا هيڪاندِي
گُڏڙو پَرُ، ڪشمِير مان آيو
آهہ ذهانت منجهہ سَوايو
گُڏڙَي ٿورِي سادِي آهي
گُڏَي، گُڏِيءَ جِي شادِي آهي

ڪُنوار جو ڳاڙهو سُوٽ نرالو
گهوٽ جو چمڪي بُوٽ نرالو
گُڏڙِيءَ رئَي تي سُونهن ـــ ستارا
جڳ مڳ، روشن، جرڪي وارا
گُڏڙَي پهرِي * 3"ڪادِي" آهي
گُڏَي، گُڏِيءَ جِي شادِي آهي

گُڏَي گڏِيءَ ڪي ميندِي لاتي
جهومَي، هرڪو گهر جو ڀاتِي
ڊفلِي، مَٽڪو ٿالهُہ وڄائَي
جنهن کي جِيئن وڻي، سو ڳائَي
هر ڪنهن کي آزادِي آهي
گُڏَي، گُڏِيءَ جِي شادِي آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چوٻاسي چوٻول چڱن ۾
جوڙي آ انمول لڪن ۾
آهه گُڏو ٻِپي خاص گهٽن ۾
بانڪو آ بي باڪ سَوَن ۾
گُڏِڙي پڻ شهزادِي آهي
گُڏَي، گُڏِيءَ جِي شادِي آهي

▢

---

* 1 = اليڪٽرڪ (بجلِيءَ وارِي) ڊيڪوريشن جي، بلبن جِي جهالَرِ، جنهن سان شاديءَ ۾ ٻين خوشيءَ
جي موقعن تي گهر جي ماڙي سينگارِبي آهي. جنهن کي سنڌي گهرن ۾ عام ٻوليءَ ۾ ”مِرچ“ چئبو آهي.

* 2 = لاڙ مان (سنڌ جي هيٺاهين علائقي مان، جنهن ۾ بدين ۽ ٺٽو ضلعوا اچي وڃن ٿا)

* 3 = ڪادِيءَ جو ڪپڙو، جيڪو هُونءَ ته سنڌ جي مُختلف ڀاڱن ۾ ٺهي ٿو پر هالا ۾ ٺهندڙ ڪادِي مُلڪان مُلڪ مشهُور آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چنڊَ کي بُخار

يوڳ هـن کـي مُـور سـمـجـهـي کـونـہ ٻـار!
رات کـان آ چـنـڊ کـي ٿـي پـيـو بُـخـار

غـور سـان هُـس سـجَ گهُـورَيـو کـلـهہ مـنـجـهـنـدِ
تـنـهـن گـهـڙِيءَ کـان بـولـتِـي ٿَـس يـارَ! بـنـد

جسـم ۾ ڏکـٽِـي، اکِـيُـون ڳـاڙهـيُـون صـفـا
کـالـهہ کـان اُلـٽِـي کـئِـي ٿَـس ڏهَـہ دفـعـا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لڳ ٽڙ ٽڙ ۾ گرم ٿانڌَي جيان
رنگ مٽجن ٿا سندس سانڌَي جيان

ٿا پگهر هڪڙا لهن، ٻيا ٿا چڙهن
سڀ سِتارا ٿا سندس حالت ڏسن

وات مان نڪرنس ٿا پل پل بُخارَ
اُڀ تي پيو ڏِسَ تہ ڦهليل هِن غُبارَ

اهڙِي گرهڻ ۾ بہ حالت ڪانہ ٿيَس
سجَ جي ڪرڙِي نظرَ گهائي ڇڏيُس

سڀ ڳڻتيُون، تارا، پريشانيءَ وٺلَ
چنڊ جِي تڪليف تي آهن ٻُڏلَ

ٽن ڏينهن جي بعد لهندُس هِي بُخار
پوءِ ٿيندو حالُ هِنَ جو سازگار

چنڊُ سُومرَ تائين آ آرام ۾
هيءَ خبر پهتِي آ خاص ۽ عام ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

ڪتابَن سان قُرب

ڪتاب آ علم، ڏاهپ جو خزانو
ڪتاب آهن فڪر جو ڪارخانو

ڪتابن سان وڏي سوچڻ جِي طاقتَ
ڪتابن ساڻ ٿا ڄاڻئُون صداقتَ

ڪتابن ۾ هزارين حرفَ جاڳن
فڪر وارا نڪورا طرفَ جاڳن

ڪتابن سان ملي منَ کي اُجالو
کُلي زنگيل دليُن جو طاقُ، تالو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪتابن ۾ ڪئين هِن رازَ قابُو
سوين دؤرن سندا اندازَ قابُو

ڪتابن ۾ صداقت جا فسانا
ڪتابن ۾ ڪئين اوريَلَ زمانا

ڪتابن ساڻ ئي الهام آيو
سچو پرورَ سندو پيغام آيو

ڪتاب آهن ڪئين رازن جِي چابِي
ڪتابن ڪان مٿي ڏَس! ڳالهہ ڪا ٻِي! ؟

اکين تان ڌُنڌ کي ڌوئي صفا ڪر!
ڪتابن سان غلط فهميُون دفع ڪرَ!

ڪتابن سان مُحبّت کي وڌايئُون
پري ڏِسندڙ نظر ڏاهپَ ڪمايئُون

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

روشن مُستقبل

اسان ئي سُياڻي جا پڳدارَ آهيُون
سُلڇڻا اسِين سنڌ جا ٻارَ آهيُون

اسان مُور نفرت ڪرڻ ڪونه ڄاڻُون
اسان ماڻهپي وارِي عظمت سُڃاڻُون

اسان امُن جي ديس تي جو ڄَمياسِين
سچِيءَ پيار انسانيت سان ڪنداسِين

اسان ڪي ملِي ٻاجهه جِي آهه ٻولِي
ڏني ماءُ آهي صداقت جِي لولِي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نہ ڪوئي نسُلَ، رنگ، مذهب جو جهيڙو
اسان مُور ڄاڻُون نہ ڪوئي ٻَکيڙو

اسان آفيت امن جا گيت ڳايئُون
زماني ۾ سڀ ۾ مُحبّت ورهايئُون

اسان علم جِي جوت جرڪِي جلائَي
ڇڏيندا سِين اُوندهہ جِهلَ جِي مِٽائَي

ضرُورتمندن جي بہ واهُرَ ڪنداسِين
زماني جي دل ۾ سدا ڌڙڪنداسِين

ڪنداسِين سدا سنڌ جو نانءُ اُوچو
مصيبت ۽ مُشڪل ۾ پِي هانءُ اُوچو

اسين وقت ايندڙ جا مالڪ سگهارا!
اسان لاءِ کُلندا سدا سوڀ ـــ چارا

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

احمد جِي اسڪُوٽِي

خُـــوب مـــزي جِـــي ۽ مـــوچـــارِي
اســـڪُـــوٽـــيءَ جِـــي سُـــوارِي پـــيـــارِي

چـــاچـــي جـــا لاهـــور مـــان آنـــدِي
نـــاهـــ گـــهـــڙِي پـــي هـــاڻـــي وانـــدِي

ســـاري گـــهـــر ۾ آءُ هَـــلايـــان
پـــاڻ کـــي اُپ ۾ جـــڻ مـــان پـــانـــيـــان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هڪڙو پير رکي سُوارِيءَ تي
سهڻِيءَ ٻن ڦِيٿن وارِيءَ تي

ٻيو ٿو ڏرتِيءَ تي گِسڪايان
اسڪُوٽِي ٿو ايئن هلايان

وات سان "پَان.. پَان..." آءُ ڳيان ٿو
اڳڻ ورانڊَي منجهه ڦِران ٿو

پاڙَي ۾ پڙ ۾ چڪرَ مُنهنجا
وڻَ ۽ پِٽ کي ٽڪرَ مُنهنجا

جاٿان گُذري ٿي اسڪُوٽِي
رنگ جِي ڪارِي ۽ بسڪُوٽِي

واءُ اُتان گُذري ٿو ڄڻ ڪو
شهزادو اُڏري ٿو ڄڻ ڪو

پاڙي وارا سنگتي مُنهنجا
مُون سان گڏ منجهه مستِي مُنهنجا

عامر ۽ عرفان، هرِي چند
نومِي، سوڍو رام، سرِي چند

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سيني کي هيءَ پيارِي آهي
سڀ جو روئنشو جارِي آهي

ٿڪجي پيو هان هاڻي يارو!
راند جو ٿي ويو پُورو وارو

آهي ڪم اسڪُول جو ڪرڻو
علم سان آهي دامن ڀَرڻو

راند سان گڏ تعليمَ ضرُورِي
ڳالهه ٻنهي جي ڪرڻِي پُورِي

بيهارِي اسڪُوٽِي هاڻي
نچبو ٿپبو ورِي سُياڻي

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

علم عرشين پُڄائي

علمَ جو چاهُه عرشن تي پُڄائَي
علم انسانيت جو ڏگُ وٺائَي

علم بيشڪ حقيت جِي دَرِي آ
علم جو مرتبو پيغمبرِي آ

علم سان جانورُ انسان ٿَي ٿو
علم سان سوجهرو منَ جو وڌي ٿو

علم اُوندهه ۾ اُجرو نُور آهي
علم بن هر ڪوئِي معذُور آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

علم هر مردَ، عورت لئہ ضرُوري
علم سان هر ڳمِي دُنيا جِي پُوري

علم ٿو شخصيت سُودَي سنوارَي
علم انسان جو جِيون اُجارَي

نوازَي علم ڏاهپ ـ سوجهرَي سان
وڙهِي سگهجي ٿو هر هڪ ڏوجهرَي سان

علم ڏَي هوش، همّت، خُوب طاقتَ
علم ٿو ذهن کي ارپي ذهانتَ

علم سان ماڻهپي جو مانُ ڄاڻَو
علم آڌار رشتن کي سُڃاڻَو

علم ٿو بُردبارِيءَ جو سبق ڏي
ٿو نوڙت، انڪسارِي بي ڏڙڪ ڏَي

علم جو وندُ هر ڪنهن سان وِرهايئُون
علمَ جي اهميت سڀ کي ٻُڌايَئُون

اگر آهيُون پڙهيلَ، ٻين کي پڙهايئُون
ڏِيئي مان ٻيو ڏيئو جرڪِي جلايئُون

علمَ جي سوجهري جا رنگ بَرسَن
سدا پيا سندُ تي سارنگ برسَن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

مُنھنجو پسنديده سَبجيڪٽ

مُنھنجو نالو ”مريَم“ آھي
مُون کي ”انگلش“ وڻندِي آھي
* 1 ”ليسن“ سارا * 2 ”ٽينس“ گرامر
سيني سان آ شوق سَراسَر
مُون کي مِس آ سيکاريندِي
ڳالھائي پڻ ڏيکارِيندِي
* 3 ”پَيسِو... ايڪٽِو“ ۽ * 4 ”نَيرَيشن“
* 5 ”پِرسِي“، * 6 ”سَمرِي“ * 7 ”پنڪچُوئَيشن“

سپ ڪُجهہ مُون کي سِکڻو آهي
پنهنجو پاڻ بہ لِکڻو آهي
ايندو هڪڙو ڏِينهُن، جو فَر فَر
ڳالهائيندِيَس انگلش هَر هَر

مُنهنجو نالو "عامِر" آهي
"سائنس" مُون کي وڻندِي آهي
جانورن، جِيتَن جُون ڳالهيُون
گاهَن ۽ ٻُوٽن جُون ڳالهِيُون
مُون ۾ دلچسپِي جاڳائِن
دنيا جا ٿيُون راز ٻُڌائن
اُڀ جا ڳَتيُون، چنڊ سِتارا
*8"شمسِي آڪهہ" جا سَّيارا
سڀ ٿا مُون کي موهِن ڏاڍو
مُون ۾ جاڳائن ٿا *9 ڪاڍو
*10 ايڊيسن، *11 البيرُونِي جيان
مان پڻ ٿيندُس *12 مُوجد، ڏسجان!

مُنهنجو نالو آهہ "مِناهل"
مُنهنجي آ تارِيخ سان هِيءَ دِل
جنگيُون ۽ قومُن جا قصّا
جيڪي هِن ماضيءَ جا حصّا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪير ڪِٿي ڪهڙي سَن ڄائو!
ڪير آ پنهنجو ڪير پرائو
ڪير هو ظالم، ڪير هو عادل
ڪير هو قبضي گِير ۽ قاتل
حاڪم ۽ محڪوم سَندو پِي
سڀَ جو ڏَي تاريخ پتو ٿِي
مان بہ وڏي ٿِي ٭13مؤرخ ٿِينديَس
اُجرو سچ تاريخ کي ڏِينديَس

مُنهنجو نالو آهي "ارشَد"
٭14مئٽ وٽي ٿِي مُون کي بي حد
٭15 "آلجبرا" ۽ ٭16 "ٽرگناميٽرِي"
٭17 "ارٿو ميٽڪ" ۽ "جاميٽرِي"
سادِيءَ ڪٿ ۽ جوڙ ڪان ويندَي
انگن جِي بِدَّ، چوڙ ڪان ويندَي
آهہ حسابن سان دل مُنهنجِي
رياضِي آهي منزل مُنهنجِي
انگ وٽن تا بي حد سارا
ونڊ ۽ ضرب ۽ ليڪي وارا
آءُ بہ هڪ ڏِينهن کيپ ڪٿِيندُس
ماهِر ٭18 "رياضِي دان" مان ٿيندُس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

❊ 1 = سبقَ

❊ 2 = زمانَ (ماضِي، حال ۽ مُستقبل)

❊ 3 = انگريزِي جُملن جِي بناوت جا ٻہ انداز- "پيسِو" ۽ "ايڪٽِو"
Passive & Active

❊ 4 = سِڌو ۽ اڻ سِڌو ڪلام (ڊائريڪٽ ۽اِن ڊائريڪٽ نيريشن)
Direct & Indirect Narration

❊ 5 = ڪنهن بہ ڏکي بيان جو حاصل مطلب يا تَتُ ڪڍڻ جو عمل - پرِسِي

❊ 6 = ڏکي بيانَ جو ننڍو خُلاصو

❊ 7 = ڪنهن بہ بيان ۾ ڪاما ۽ فُل (اڌُ دم ۽ پُوري دم) اسٽاپ ڏيڻ جو عمل (پنڪچيُوئيشن)

❊ 8 = نظامِ شمسِي (سجّ ۽ اُن جي 8 گرهن جو ڪٽُنب)

❊ 9 = خُواهش، چاهہ، تمّنا، لاڙو

❊ 10 = ماضِيءَ جو عظيم امرِيڪي سائنسدان - ٿامس ايڊيسن

❊ 11 = هڪ مُسلمان سائنسدان - البيرُونِي

❊ 12 = ايجاد ڪندڙ

❊ 13 = تارِيخدان، تاريخ لکندڙ

❊ 14 = رياضِي (حسابَن جو عِلم)

❊ 15 = "آلجبرا" (رياضِيءَ جي هڪ شاخ)

❊ 16 = "ٽِرگنامينٽرِي" (رياضِيءَ جي هڪ شاخ)

❊ 17 = "آرٿ ميٽڪ" (رياضِيءَ جي هڪ شاخ)

❊ 18 = رياضِيءَ (حسابن جَي علم) جو ماهر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

ڪُوئَي جِي عيّاشِي

ڪُوئو ڪالهہ برسات ۾ ٻرَ چڏي
روانو ٿيو هيڪلو شهر ڏَي

سياري جِي بارش، هوا ٿڙٽڙِي
مگر هُئِي ڪُئي کي بہ مَستِي چڙهِي

ڇَتِي بس ڪٽي هُو روانو ٿيو
اچانڪ هُو تازو توانو ٿيو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هلِي هوڏَ مان، نازَ نخري منجهان
لنگهيو ٿَي لُڏِي عين بازار مان

گهڻي سيءَ سببان ٿيس پڻ زُڪام
گڏو گڏ ٿيس ڪنگهہ ڪُڙڪو مُدام

مگر مُوڊ ۾ هو صفا بَي ڊِپو
نہ ڳڻتي، نہ اُلڪو نہ ئي فڪر ڪو

مليَس واٽ تي ٻيا بہ ڪُوئا تہ جام
مگر لئي منجهان ڪونہ ڪيئين ٿَي سلام

سندس ان تڪبُّر جو هڪڙو سبب
اُهو خاص هو ڏينهن آچر عجب

اُهو خاص آچر هُيو سالَ جو
ٻِلين جي هُيو ڏينهن هڙتالَ جو

ٻلِيُون پنهنجي شرطن مڃائڻ ڪري
هُيون احتجاجاً ڪو هڙتالَ تي

تڏهن جان جو خوف لاهي صفا
ڪُوئَي پئي ڪيا گشت ايئن شهر جا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گهُمِي عيش سان شام واپس ٿيو
لڳو پاڻ کي پيي صفا هلڪڙو

زماني کان پو بي ڏَپو ٿِي گُهميو
تڏهن هُو خُوشِيءَ ۾ بہ ماپيو نہ ٿيو

نہ هَس ياد سرِدي، نہ پنهنجو زُڪام
ڪري سير سؤلو شهر جو تمام

اِچي ٻرَ ۾ واپس ٿيو شام جو
ٿيُس وقت ويجهو جو آرام جو

سُتو اهڙَي آرام سان مُحترم
سيئي سُور جيون جا ٿِي ويس ختم

سڄِي رات بارش بہ هلندِي رهي
مگر عيش جِي ننڊ ڪُوئي ڪئِي

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

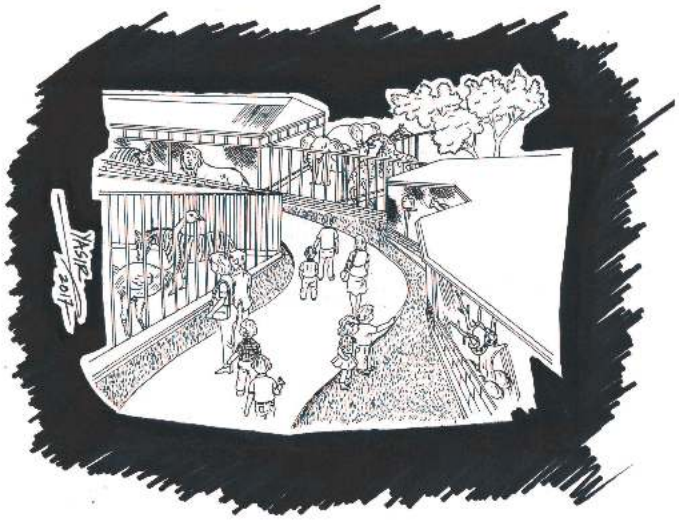

★★

چڙيا گهرَ جو سيرُ

چڙيا گهرَ جو سيرُ ڪيو ڪلهه
چڙيا گهرَ جو سيرُ...

شِينهن، ببر ۽ چِيتو چِيهو
بُلبُل، ڪوئل، مورُ، پپِيهو
هرڻِي، ڦاڙهو، ڳوهه ۽ سانڊو
هر ڪنهن جو آ ڏارَ مُهاندو
ڏارَ اکيُون ۽ پيرُ...
ڪيو ڪلهه چڙيا گهرَ جو سيرُ...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گينڊَي جو هو پيچرو خالِي
بَنمانس جِي چالِ مَوالِي
لُڏڙَي جِي آ چمڙِي آلِي
نَور ۾ نانگ جِي ويڙهه نرالِي
جن جو ازلِي وَيرُ...
ڪيو ڪلهه چڙيا گهرَ جو سيرُ...

خچرُ، ڪوتي جو آ سالَو
باندُر، گورِيلا مَتوالو
اُٺ پڪيءَ جِي ڏيگهه ڳِچيءَ جِي
هوريان هوريان چال ڪُمِيءَ جي
سُست ڪڇَي جا پيرُ...
ڪيو ڪلهه چڙيا گهرَ جو سيرُ...

مور ڪان ڪيڏو نانگُ ڏڄي ٿو
ڏسندي ڪوهين ڏُور ڀڄي ٿو
ڪُوئو آ خوراڪَ ٻلِيءَ جِي
مڇِي خُود خوراڪَ مڇِيءَ جِي
آهه نه ڪنهن جو ڪيرُ...
ڪيو ڪلهه چڙيا گهرَ جو سيرُ...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تُنهنجا سوَ جنسارَ ڏسُون ٿا
قِسمين قِسمين رنگ پَسُون ٿا
حيرت مان حيران ٿيُون ٿا
توکان بس الله! گهرُون ٿا
ساري جڳ جو خيرُ..
ڪيو ڪلهه چڙيا گهرَ جو سيرُ...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

٭ويهَڪڙو

هِـــي آ مُـــنـــهـــنـــجـــو ويـــهـــڪـــڙو
ويـــهـــاريـــو جـــنـــهـــن مـــون تـــڪـــڙو

مُـنـهـنـجـي پـهـريـن ڪـرسـيءَ هـي
جـنـهـن تـي پـهـرِيـن ٽـيـڪ رکِـي

لـــيـــٽـــڻ ڪـــان پـــو ويـــهـــڻ ـــ ڏَسُ
هـــوش ســـنـــڀـــالـــڻ وارو گـــسُ

مُـــون ڪـــي آهـــي انّ ڏَســـيـــو
ويـــتَـــي ســـارو گـــهـــرُ پَســـيـــو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٺِڪر جي هيءَ ويهڻ ـــ جاءِ
امڙ ڪي منهنجي دلجاءِ

ويهاري سپ ڪم ڪري
رنڌڻي ڏي پڻ ڏيان ڏري

مون ڪي پيارو آهي هِي
ٺيڪ، سهارو آهي هِي

وَيهڻ جيئن سڪي وٺندس
۽ پوءِ پاڻ بِيهي سگهندُس

پوءِ مان ٽڪڙو پنڌُ ڪندُس
گُهمندس، گهَمندُس ۽ ڊُڪندس

آهي جِيون حرڪت يار!
ويهڻ جِي هت ڪانهي ڪار

□

*چاچا ڊاڪٽر خلِيل الله شيخ جي پوٽن رفيع الله ۽ رفعت الله جي ويهڪڙي کي ڏسِي، مُتاثر ٿي، لکيل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

عيني، سونُو ۽ زينِي

عينِي مُنهنجو نالو آهي
مُنهنجي ڪنَ ۾ والو آهي

والا آهن بابا آندا
مُون کي وڻندا هِن هيڪاندا

سونُو مُنهنجو ڀاءُ آ پيارو
سيني ٻارن ۾ موچارو

ٿورو مُوڙِي، ٿورو ڪلٽو
ٿورو خوش خوش، ٿورو رُسٽو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُون ڪان هڪڙو سالُ ننڍو آ
ڏاهپ ۾ پر خُوب وڏو آ

ڏاڏِيءَ جو هُو پيارو آهي
سڀَ جي اک جو تارو آهي

هِن سان مِلجو هيءَ آ زينِي
سياڻِي هيءَ ”سِسٽر آف عينِي“

ٽافين جي شوقين اصُل ڪان
ڪيندِيُون آٽي ماما گُل ڪان

مانِي گهٽ گهٽ ٿِي هيءَ کائي
ٽافين تي بس مارو آهي

ننڍڙِي نازن نخرن وارِي
بابا کي آ سڀ کان پيارِي

بابا کي پلُ ڏُور نه سهندِي
هردم هرپل پڻ ساڻ آ رهندِي

ساري گهر جا پياتِي پانئن
چاهه منجهان ٿا سڀ فرمائن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زيني سيپ جي راڻِي آهي
شهزادِي هيءَ سياڻي آهي

جيئن مُنهنجا سونُو زينِي
آهي دُعاگو هر پَل عينِي

جيئنِ سيپ جا پائُرَ پينر
شال وسي هر آکهه، هر گهَر

★★

مِٺائِي نگر

سڄو ڏيهہ جي چاڪليٽِي هُجي
جليبيُن جِي پُوري ڪميٽِي هُجي

وڻن تي ڦُٽَن ٽافيون ڦلَ جيان
دريائن ۾ جُوسز هُجن جلَ جيان

هُجن باغ ۾ پڻ مَلائِيءَ جا گُلَ
وليُن ۾ هُجن ڪندُ پُگڙا، نَقُلَ

ڪِرَي اُپ مان روز آئس ڪرِيم
هُجان مان "برائُونِين" جي وچ ۾ مُقِيم

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هَوائن سان اُڏِري اچن لالِي پاپ
هُجن مُفت جا هر شهر ۾ ڪي شاپ

مِلن مُفت ۾ شل! مٺائِيءَ جا مڻَ
هُجن بي تحاشہ هِي ماڪيُون مڪڻَ

ڏئَي روز ٽِيچر اسان کي سَيُون
مِلَن روز ”ڊونٽ“ ۽ ”بَرفيُون“ پَيُون

نظر جنهن طرف تئَي، مٺائِي هُجي
مٺائِي ـــ نگر ڏيهُہ جائِي هُجي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

***

نظر آڪاش ڪان اڳتي

بظاهر مان ڀلي ٻالڪُ...
ننڍڙو معصُوم هان بي شَڪ...
مگر مُنهنجي ارادن جِي...
نظر آڪاش ڪان اڳتي...
ڳَتن ڪيلاشَ ڪان اڳتَي...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انوڪو عزم نيڻن ۾
پَلِيو اڄُ پنهنجي سَيڻن ۾...
چڙهِيو سڀُ علم جا ڏاڪا...
جڏهن پَرَ پنهنجا کولَيو پو
اُتم پرواز َساهيان مان....
نئين تاريخ ٺاهيان مان...

جڏهن هن ديس تي ڏاهپ ـ ڏُڪر
پنهنجا قدم کوڙيو..
تہ اُن جا پيرَ ڊاهيان مان...
ٻڏايان ڪيس، چاهيان مان...
نہ مُنهنجي عزم جو ڪاٿو
نہ مُنهنجي هوشَ همتَ جو...
نہ مُنهنجي اجتماعي. انتهائِي، جوش طاقت جو...
ڀلي ٻالڪ ننڍو اڄ جو
مگر هن وَلوَلي جِي آ...
نظر ڏس! آسمانن ۾...
زمانن ۾ جهانن ۾...

اڪين ۾ عِلم جا ڏيئا جلائي روشني وِرڇيان
پرَي آ زندگي جِن کان، اُنهن ۾ زندگي وِرڇيان...
ٻٽِي هِيڻن جو هڏڏوڪِي، سڀن ۾ مان خوشِي ورڇيان...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿڳيءَ جا ٿاهَہ ڏاهيان مان...
دلين جاٿڪَ لاهيان مان...
ڀلي نِنڊِڙو وجُود آهي، مگر
مُنهنجي نگاهن جِي اُڇل آ اُڀَ اُوچَي ۾..
مان هِنَ بي حِس زماني جو.
طرِيقو طورُ بدليندُس...
مان پُورو دؤر بدليندُس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

***

عالمِي گرمي ءَ ۾ واڌ
(Global Warming)

روز موسم مَٽي مزاج پئِي
مُور بدلي سڄو سماج پئِي

موسمي ڏس! اثر زماني تي
ساهوارا سڀئي نشاني تي

سال در سال ٿِي وڌي گرمِي
موسمن جي وڃَي پئي نرمي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪي ورهـ پوڻ تارَ جي مُشڪل
۽ ڪڏهن ٿئَي ڏُڪارَ جي مُشڪل

ڪجهـ ورهـ ٿو الاهِي آب اچي
ڪجهـ ورهـ خُشڪ ٿو عذاب اچي

سال ڪي خُوب مِينهُن ٿو برسَي
۽ ڪڏهن پَٽُ آب لئـ ترسي

هيءَ ماحولَ جي خرابِي آ
تنهن ڪري روز رُت عذابِي آ

هيءَ سجي موسمي آ سرگرمِي
جنهن ڪري روز ٿِي وڌي گرمِي

ڪوئلو، تيل، گئس ساڙيُون ٿا
پنهنجي ماحولَ کي بگاڙيُون ٿا

پاڻ وڻَ پي نـ ٿا صفا پوکيُون
ڏوهـ ٻئي ڪنهن کي ڇو ڀلا ڪو ڏيُون؟

پنهنجي ماحول کي ڪري گدلو
پاڻ ڪنهن کان پيا وٺُون بَدلو!؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنهنجو گهر آ زمين ـ چاڙُون جي
پنهنجي ڪردار کي سُجاڙُون جَي

جيترو ٿي سگهي تہ وڻَ پوکيُون
گهر بچائڻ سندا * 1 پَهڻَ پوکيُون

جيئن ڌرتي بچي پوي پنهنجي
* 2 پِرٿوي سُونهن ٿي پوي پنهنجي

پنهنجي اينڌڙ نسل کي ڏيُون سوڙي
پنهنجِي ڌرتيءَ جو مُنهن صفا ڌوڙي

سبز پوشاڪ ڪيس پارايئُون
پنهنجو گهر، هيءَ زمين مهڪايئُون

شل سلامت هُجي امڙ ڌرتي
صاف آب و هوا سان گڏ سرتي

□

---

* 1 پَهڻُ پچائڻ. ارادو ڪرڻ. قصد ڪرڻ. صلاح ڪرڻ
* 2 ڌرتي، زمينَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روز سوچيان...

روز مان سوچيان ٿي ويهي شام جو
وقت ڪهڙو سمنڊَ جي آرامَ جو؟

ڇو نه ٿو هِي سڄُ موڪل تي وڃي؟
پنهنجي عادت ڇونهٿو آخر ٻَڄَي؟

لوڊشيڊنگ چنڊ جِي ڇو ٿئَي نه ٿِي؟
ڇو هِي چانڊوڪي ڀلا گهٽجَي نه ٿي؟

سڄُ ڪاٽي ٿو سُمهِي پئي رات جو؟
ڪيئن پکي جاڳن ٿا سڀ پرڀات جو؟

www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

چو ڪُڪڙ ٿو بانگ ڏئي آڏِيءَ اُٿي؟
ڪيئن ڪُتو جاڳي ٿو ڏارين ڪي ڏسِي؟

پاڻ ۾ هِي چونـ تارا وِڙهن؟
چونـ ٿا هِي تِمڪندي آخر ٿَڪن؟

ڪِيرَ جو چو مِينهُن برسي ڪونـ ٿو!؟
چو سَدا سيارو هِي ٺَرسي ڪونـ ٿو!

چونـ ٿو نلڪي منجهان شربت اچي؟
اُس تي پاڄِي نـ ٿي چا لئہ پَچي!

سمنڊ ۾ سڄُ ڪيئن ٻُڏي آرامَ سان
پولڙو وڻ تي لُڏَي ٿو لامَ سان

چونـ ٿِي ڪِرڙي ڪِرَي ديوار تان؟
۽ ڪِول تِرڪي نـ ٿِي چو تارَ تان؟

سُوال مان اهڙا پلا ڪنهن کان ڳيان!؟
دل ئي دل ۾ مان تہ بَس حيران هان

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

مِڪي مائُوس اِن لاڙڪاڻو

سچي ❊ 1 "ڊِزنيءَ" جي آخر خاڪ ڇاڻَي
❊ 2 "مِڪي مائُوس" پهتو لاڙڪاڻَي

"مڪِيءَ" سان گڏ هُئي جوڙهنس ❊ 3 "منِي" پي
ڏنو حيرت مان هرڪنهن کي ٻنهِي پي

لَتا جيئن ڪوچ مان ❊ 4 "اِستان" تي هُو
چڙهيا ماڻهُن جي تيئن ئي ڏيان تي هُو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مِـڙِي ويـو مـيـڙُ ڏسـنـدَي ئـي "مِـڪِـيءَ" کـي
هنئي ڪِڪ ڪِن تہ پنهنجِي ٭5 "چنگ چيءَ" کي

ڪـيـئُـون آفـر: "ڪـيـو مُـون سـان سُـواري"
نـہ تـيـنـدي کـيـن ڪـائِـي مُـور خـوارِي..

٭6 ڪـلـيِـنـرَ، ڊرائـيـورَ، بـس جـا مُسـافِـرَ
اچِـي، تـي ويـا ڪـنـا، ٭7 چَـتـجـن ڪـتـي تِـرَ

چـڙهِـي چـنـگـچـيءَ تـي آخـر تـيـا روانـا
"مِـڪـي" سـان گـڏ "مـنِـي" ٻُـڌنـدي دوگـانـا

گهُميا هُـو ٭8 "چانڊڪا ڪاليج"، ٭9 "سُڪَ پُل"
گِـهـتـيـون، رَسـتـا، مُـحَّـلا، مـاڳ پـڙ ڪُـل

لـنـگـهِـي ٭10 "لاهـوريُـن" مـان شـام ڏارَي
پُگـا ٻـئـي ٭11 "رائـيـس ڪـيـنـالَـيـن" ڪـنـارَي

ڪـيـئُـون ٭12 "سانگيءَ" جي چوڪِي چانهہ آرڊر
اُهـا پِـي، پـو گـهُـمـيـا ٻـئـي ٭13 "روڊ بـنـدر"

وتِـي پـو روڊ سـؤلـو ٭14 "بـاقـراڻِـي"
٭15 "آتـا" جَـي "تُـرڪ" تـاور شـامَ تـاڻِـي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچي ❊16 ”گهنٽيءَ جي ڦاٽڪ“ کان لنگهِي ويا
❊17 ”سِول“، ❊18 ”وِي آءِ پِيءَ“ جي اوٺ ڏئِي ويا

❊19 ”تجرَ جو باغ“ ۽ ❊20 ”سُوئيڪارنو“ پڻ
۽ گُلشن ❊21 ”گيان“ هي ❊22 اسپارڪو“ پڻ

گهُميا ”ريشم ڳلِي“، ❊23 ”بازار شاهِي“
ٿيا پوء ❊24 ”بينڪ اسڪوائر“ جا راهِي

❊25 ”دڙِي پاڙو“ ۽ ❊26 ”ڪرمان باغ“، ❊27 ”رائل“
❊28 ”قلُوپطره“، هِي ❊29 ”جيلَس“، ❊30 ”رودُ جاڙَل“

هي ❊31 ”ڪينيڊِي“، ❊32 ”بهارَي شاهُ“ پَرتَئون
اچي پوء ❊33 ”گهاڙ واهِي“ راهه ورتئُون

هُو ❊34 ”استيشن“ گهُمي بيحد ٿَڪا جيئن
❊35 ”کهاوڙ“ جِي اچِي هوٽل پُڳا تيئن

جتي ڪاڏو اُنهن ❊36 ”آني جو قِيمو“
وجهي تنهن ۾ مصالحن ساڻ لِيمو

هتي پڻ ميڙ ماڻهُن جو مَچِي ويو
ڳَڊائڻ سيلفيُون هرڪو اَچِي ويو

چڏي سڀ ‎*37 "مانڊڙيون"، هوٽل ٻہ ڀهتا
سَچا، سياڻا، پڙهيل، پاڳلَ ٻہ ڀهتا

ڪڍايُون ٿي "مِڪِيءَ" سان سيلفيُون تِن
وتا آٽوگرافِي نوٽ ٻي ڪِن

سَيِن سان مُرڪندي ملندا رهيا ٻئي
خوشيءَ ۾ هيج مان کِلندا رهيا ٻئي

هي "ڊزنِيءَ" جا مُسافرَ لاڙڪاڻي
ٽِڪِي اڄ رات پوء ويندا سُياڻي

‎*38 گُهميئُون، جو هَو وٽن پرپُور ناڻو
وٽيو بي حد ٻنهي کي لاڙڪاڻو

□

پيارا ٻارؤ!
اچو تہ هن نظم ۾ شامل گُجهہ نَون لفظن جي معنيٰ ۾ ڪن جِي سمجهاڻي سمجهئُون، تہ جيئن نظم ۾ ٻُڌايل هر ڳالهہ سيني کي سمجهہ ۾ اچي.

‎*1 = ڊزني لينڊ. آمريڪي رياست ڪيليفورنيا ۾ قائم اُها ڪارٽُون نگرِي ۽ ٿِيم پارڪ آهي، جنهن ۾ دُنيا جا مشهُور ترين ڪارٽُون ڪردار سنوان سڌا عوام آڏو پنهنجي فن جو مُظاهرو ڪن ٿا (مُختلف اداڪار سندس شبيهہ جا پوش پائي فن جو مُظاهرو ڪن ٿا). هيءَ ڪارٽُون فلم نگرِي، "والٽ ڊزنيءَ" (1901ع ـ 1966ع) نالي ڪارٽُونن جي خالق، اداڪار ۽ صداڪار قائم ڪئي، جيڪو مشهُور ڪارٽُون ڪردار "مڪِي مائُوس" جو پڻ خالق هو ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنهنجي جيئري هُجڻ تائين مِڪيءَ جي فلمُن ۾ سندس ئي آواز فلمائجندو رهيو.
*2 = دُنيا جو مشهُور ڪارٽُون ڪردار, "مڪِي مائُوس" (جيڪو هڪ ڪُوئي جو ڪردار آهي)
*3 = "مِڪِي مائُوس" جِي زال جو ڪردار, "مِنِي مائُوس"
*4 = "بس اِسٽاپ" (بسُن جي بيهڻ واريءَ جاءِ کي اُتر سنڌ ۾ عام ماڻهُو بگاڙيل لفظ طور "اِسٽان" چوندا آهن.)
*5 = ڇهن ماڻهن کي ڍوئيندڙ (ڪڻندڙ) چيني جو ٺهيل آٽو رڪشا, جنهن کي "چنگ چِي" چون ٿا
*6 = گاڏيُن جي صفائِي ڪندڙ ماڻهُو
*7 = سنڌِيءَ جو مشهُور پهاڪو: "تِرَ ڇڻڻ جِي جاءِ ناهي" (اهو تڏهن استعمال ڪبو آهي, جڏهن ماڻهُن جِي تمام گهڻِي رَش هُجي ۽ پير رکڻ جي به جاءِ نه هُجي)
*8 = چانڊڪا ميڊيڪل ڪاليج (جيڪو هاڻي ميڊيڪل يُونيورسٽي بڻجي چُڪو آهي)
*9 = بنا پاڻيءَ وارِي اُها پُل, جيڪا اسٽيڊيم پرسان گُذري ٿي, جنهن جي مٿان ريل گُذرندِي آهي
*10 = لاهوري مُحلو
*11 = رائِيس ڪئنال, جيڪو سکّر بئراج (لائيڊ بيراج) مان سنڌُوءَ جي ساڄي پاسي, اُتر سنڌ جي سارين جي پيداوار وارن ضلعن کي سيراب ڪرڻ لاءِ نڪري ٿو ۽ لاڙڪاڻي شهر جي بلڪُل وچ مان گُذري ٿو
*12 = رائِيس ڪئنال ڪناري قائم "سانگِي هوٽل", جنهن جي ذائقي دار چانهه سڄي لاڙڪاڻي ۾ مشهُور آهي
*13 = "ڪمال اتا تُرڪ ٽاور", جيڪو شهيد ذوالفقار علي ڀُٽي صاحب, تُرڪيءَ جي بانِيءَ "مُصطفيٰ ڪمال اتاتُرڪ" (1881ع - 1938ع) کي خراج پيش ڪرڻ لاءِ, سندس ياد ۾ تعمِير ڪرايو.
*14 = بندر روڊ
*15 = باقراڻِي روڊ (باقراڻِي نالي ڳوٺ ويندڙ روڊ. اِهو ئي روڊ اڳتي "مُهين جي دڙي" تائين وڃي ٿو)
*16 = گهنٽِي ٽاڪ
*17 = سِول اسپتال
*18 = وِي آءِ پِي روڊ, جيڪو ڪنهن دؤر ۾ لاڙڪاڻي جو بهترين روڊ سمجهيو ويندو هو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

☼19 = "تجر باغ" (جنهن جو گُذريل ڪئين سالن کان نالو مٽائي، "جناح باغ" رکيو ويو آهي)

☼20 = "سُوڪارنو ميموريل" (جيڪو شهيد ذوالفقار علي ڀُٽي، انڊونيشيا جي پهرين صدر "سُوڪارنو" (1901ع-1970ع) جي نسبت سان تعمير ڪرايو هو جيڪو ڀُٽي صاحب جي گهرَ "المُرتضيٰ" جي سامهُون واري چؤڪ تي تعمير ٿيل آهي)

☼21 = "گِيان باغ" (جنهن جو نالو مٽائي گُذريل ڪئين سالن کان، "ذوالفقار باغ" رکيو ويو آهي)

☼22 = لِينار ڪينسر اسپتال

☼23 = شاهِي بازار

☼24 = اُهو چؤڪ جتي ڪيترين ئي بئنڪُن جُون زونل شاخُون موجُود آهن. هن چؤڪ کي "بينڪ اُسڪوائر" چئجي ٿو

☼25 = دِڙي مُحلّو

☼26 = ڪرمان باغ پاڙو

☼27 = رائل روڊ، جنهن تي ڪنهن دور ۾ "رائل سنيما" قائم هُئي، جنهن کي هاڻي ڊاهي، "رائل شاپنگ سينٽر" ۽ "رائل هوٽل" ناهيا ويا آهن

☼28 = قلُوپطره سنيما

☼29 = جيلس بازار

☼30 = جاڙل شاهه روڊ (جنهن تي "جاڙل شاهه" نالي بُزرگ جي مزار واقع آهي)

☼31 = ڪينيڊِي مارڪيٽ

☼32 = ڪلهوڙن جي جرنيل "شاهه بهاري" جو مقبرو جنهن جي باري ۾ مشهُور آهي تہ هُن جيتريُون جنگيُون وڙهيُون، سڀ کٽيُون. هي مقبرو لاڙڪاڻي ۾ گهاڙواهه پرسان واقع آهي. جنهن تي تازو اشتياق انصارِيءَ جِي نگرانيءَ ۾ "اِي ايف ٽِيءَ" پاران مرمتِي ڪم ٿيو آهي.

☼33 = گهاڙواهه

☼34 = لاڙڪاڻو ريلوي اسٽيشن

☼35 = اسٽيشن روڊ تي، ريلوي اسٽيشن ۽ ٽيڪسِي اسٽينڊ جي سامهُون واقع "کُهاوڙ هوٽل"، جتي هر وقت گراهڪن جِي رش رهي ٿِي

☼36 = "آني جو قيمو" (انڊو قِيمو) "کُهاوڙ جِي هوٽل" جي مشهُور ۽ لذِيذ ڊِش آهي

☼37 = پان جُون ڪئبنُون

☼38 = سنڌِيءَ جِي مشهُور چوڻِي "هُجئي ناڻو تہ گهُم لاڙڪاڻو"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڍينگو ڍيرِي

ڪنهِي پئي ڪُڙڪيِيتَي ڪالهہ ڪيارِڙي
پئِي ڪلندَي ڪِري جاهي جِي جارِڙي

مچرَ جو مَڪِ سان مڱٽو مُبارڪ!
ڳُرارِڙيءَ ڪِئِل ٽوپيو ڳُنوار جو نڪُ

وجي ٽو سِڄُّ موڪلَ تي مهينو
ٽرِي ويندو صفا ڏرتِيءَ جو سِينو

ٻلَيءَ جو شوق مان شهپرَ چِندايا
پتنگي پيارَ مان سڀ پرَ پَٽايا

ڪبُوترَ ڪانگَ کي ڪئِي ڪِتڪتائِي
ڳُميءَ, سيهڙ کي سُهڻِي ٽلَ ٻُڌائِي

گَرايو سيرُ هرڻيءَ, ڪينگرُوءَ کي
ٻُڌايا ٻولَ ڪويَل پيئي مِٺُوءَ کي

گَري ٿِي مينهِن ورزش روزُ هاڻي
شرُوع ڪئِي ڊائيٽنگ هاٿيءَ نماڻي

ڪلهاڳُون زيبرا آهي زُڪاميلُ
تڏهن نظرَي پيو بيحد اُجهاڻيلُ

سچو ڊِيِنگو لڳو پيو آهه ڊيرِي
ٻنواٽِي آ, مَٿي ۾ آهه ڦيرِي

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

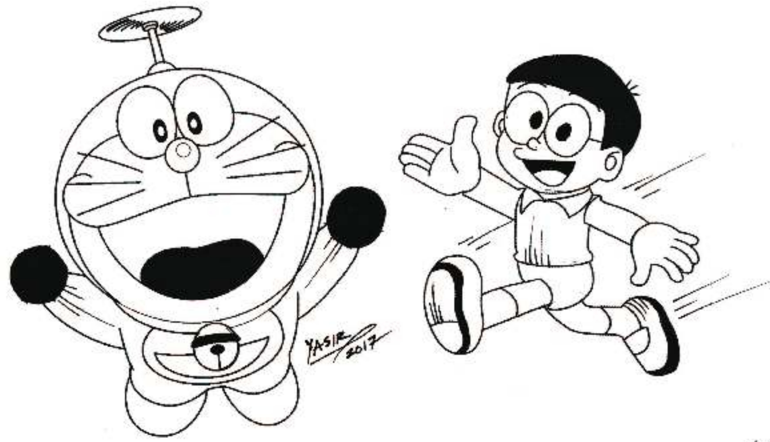

★★

نوبيتاءِ ڊورِيمان

اچو! سڀ محنتِي سنگتِي پَچاريئُون
سچِي محنت جي سُهڻي ڳالهہ ساريئُون

سيئي ڄاڻن ٿا ❋1 ”نوبِيتا“ جو قصّو
نہ جنهن جو محنتن ۾ آهہ حصّو

نهايت سُست ”نو بِيتا“ آ ڪاهِل
سدائين ڪم ڪرڻ کان آهہ غافل

نہ آ محنت سندو امڪان اُن کي
کيو آ سُست ❋2 ”ڊورِيمانَ“ اُن کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آ "ٻورِيمانَ" اُن جو ڦُڙت ❋ 3 "گيجٽ"
بگاڙِي جنهن آ نوبِيتا جِي ❋ 4 "هيبٽ"

نہ محنت مُور "نوبِيتا" ڪري ٿو
سڄُورو وقت بس ليٽيو رهي ٿو

چوي ٿو ڪم ٿئَي جادُوءَ سان سڀ ڪو
وجي ٿِي پاڻ, هُو چاهَي جڏهن جو

ڪري هر ڪمَ ٿو "ٻورِيمان" هُن جو
اَٿس ڏاڍو مٿس احسانَ اُنَ جو

مگر ٻارؤ! اسان جيُن زندگين ۾
سڄُورِين ڪامياٻِين ۽ خُوشِين ۾

اسان جَي ڪم اچي ٿِي صرف محنتَ
نہ جنهن ڪان تيز آهي ڪائِي طاقت

اسان جي گهر ۾ يا اسڪُول ۾ ڪو
نہ "گيجٽ" آهہ "ٻورِيمانَ" جهڙو

اسان جا جو ڪري ڪم ڪارَ سارا
هُجي ها جي, هُجن ها سُستَ سارا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انهيءَ جي لاءِ، سمجهو ڳالهہ سولي
نہ محنت کان سوا ٻي آهہ ٻولي

اچو سڀ واعدو واريُون تہ ڪوئي
نہ ٿيندو سست "نوبيتا" سندو ئي

سيئي دل سان سچي محنت ڪنداسِين
سدا حاصل اُتم عظمت ڪنداسِين

اچو سڀ دل مان "نوبيتا" اُتاريئُون
سچا ڪردار محنت جا پچاريئُون

☐

---

* 1 = مشهُور ڪارٽُون ڪردار، جيڪو انتهائِي سُست آهي
* 2 = "نوبيتا" جو اُهو اوزار، جيڪو ڪهاڻيءَ مُوجب، سندس حُڪم تي سندس سڀ ٽيڪ، نہ ٽيڪ جهڙا ڪم ڪندو آهي
* 3 = اوزار، روبوٽ نُما خُودڪار مشين، جيڪا هدايتُن تحت هر هڪ ڪري
* 4 = عادت

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

***

لائبريري

ڪُتب خانو، علم جو آ خزانو
فڪر ۽ سوچ جو آ ڪارخانو

ڪُتب خانو ڪتابن جو قبيلو
تدبّر، علم، ڏاهپ جو وسيلو

ڪُتب خانو ذهن جي روشنائي
اندرَ جو نُور، دل جي ويڪرائي

ڪُتب خانو صدين جي محنتُن جو
علمبرادر علمي عظمتُن جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُتب خانو آ پورهيو عالمَن جو
مُفڪر، شاعرن، دانشورَن جو

ڪُتب خانو صديُن جو آهہ ساکِي
ڪٿي تاريخ وهُہ، ڪاٿي آ ماکِي

ڪُتب خانو زمانن جي گواهِي
هُجي تعمير يا قومِي تباهِي

ڪُتب خانو لنگهِي جيڪو اچي ٿو
پرَي سو جهولَ ڏاهپ جا وجي ٿو

ڪُتب خاني اچڻ جِي هيرَ وجهجي
دِريءَ تاريخ جيءَ مان پار ڏسجي

ڪتابن ساڻ سنگت اچ! وڌايئُون
وَهيو چاچا زماني ۾ پِرايئُون

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

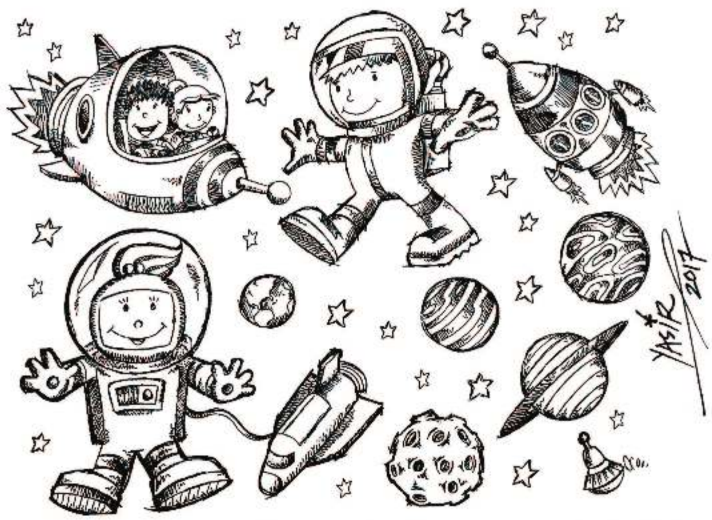

★★

خلابازِيءَ جو خُواب

مان ننڍڙو ٻارڙو آهيان
اکين جو تارڙو آهيان

وڏو ٿيو ڀَل اچا ناهيان
مگر مان مُنتظر آهيان

تہ مان ڪيسِين ٿِيندس
جڏهن خاشو پڙهِي وِيندُس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

الاهـــي مـــان پـــڙهـــڻ کـــان پـــو
خـــلابـــازيءَ جـــي رســـتـــي جـــو

مُســـافـــر مُســـتـــقـــل ٿـــيـــنـــدُس
صـــلاحـــيّـــت ســـچِـــي نِـــيـــنـــدُس

خـــلا جـــي کـــارَ ۾ لُـــڏنـــدي
رُڳـــو راکـــيـــٽ ۾ اُڏنـــدي

وٺـــــي ڏاڍِي خـــــلابـــــازِي
رُڳِـــي راکـــيـــٽ انـــدازِي

جـــڏهـــن مـــان پِـــي وڏو ٿِـــيـــنـــدُس
تـــہ پـــو مِـــرّيـــخ تـــي ويـــنـــدُس

وجـــي مـــان پَـــهـــچـــنـــدُس تـــنـــهـــن تـــي
چـــهـــل قـــدمـــي کـــنـــدُس جـــنـــهـــن تـــي

مـــان جـــهـــنـــڊو ســـنـــڌ جـــو اُن تـــي
وجـــي هـــڻـــنـــدُس سِـــڌو اُن تـــي

اُتـــي جِـــيـــون تـــلاشـــيـــنـــدُس
تـــجـــربـــا پـــڻ تـــراشِـــيـــنـــدُس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪڏِي فوٽُو اُتان وارا
سچا، ششدر ڪندڙ سارا

پو اسٽيشن خلائيءَ مان
۽ سائنسي ٻلائيءَ مان

اُماٽيندُس مان ڌرتيءَ تي
مان پنهنجيءَ سنڌ سرتِيءَ تي

خلا سان ڏوبڏو ٿِيندُس
يقيناً سُرخُو ٿِيندُس

اجا ڪي ٻيا ٻہ سيّارا
جتي آ زندگي پيارا

مان محنت ساڻ ڳولِيندُس
ڪئين مان رازَ ڪوليندُس

ڪندا سڀ فخر مُون تي پو
ٻلا ناڪام رهندس ڇو!؟

لَڳَن مُنهنجي اورچائي
۽ محنت ساڻ سچائِي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پُڄائيندي تہ ماڳن تي
نون ڪن آسمانن تي

نہ ٿڪبو هي سفر مُنهنجو
آ محنتَ همسفر مُنهنجو

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

**

ساره جِي گهوڙِي

مُنهنجو نالو "ساره" پيارِي
خُوب وڻي ٿِي گهوڙِيءَ سُوارِي

گهوڙِي ماميءَ آندِي سُهڻِي
سادِي، ڪلڙِي ۽ منَ ــ مُهڻِي

"عالي" نالو آهي جنهنَ جو
سُونهن حوالو آهي تَنهن جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهه ننڍِي مُون وانگُر عالِي
ٻالڪ هُوءَ معصُوم آ حالِي

ريشم جهڙا وار اٿس ڏس!
لوڏ سين ڪان ڏار اٿس، ڏِس!

ناسِي چمڙي آهي جنهن جِي
سولي سُوارِي آهي ٿنهن جِي

سُوارِي ٿي مُون کي ڏيارائَي
باغ سڄي جو سير ڪرائَي

شام جو چُپ چُپ داڻو کائي
گوڙ نه هرگز مُور مَچائي

گاهه، چڻا کائي ٿي ”عالِي“
پيٽ رهي ٿو هُن جو خالِي

مُنهنجي هٿ سان کائيندي آ
مُون کي ڏاڍو ڀائيندي آ

ڪنهن سان هرگز ڪانه وڙهي ٿي
مُور نه ٻارن ساڻ چِڙي ٿي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گــھـــر ۾ ســيــنـــي ڪـــي آ پـــيـــارِي
پــار ســيــئـــي ڳـــن ھـــن جـــي سُـــوارِي

”عـــالـــيءَ“ ســـان آ رُوح ھـــٿِـــيـــڪـــو
ڪـــونـــہ ڪـــپـــي ڪـــوئـــي رانـــديـــڪـــو

جـــانـــورن ســـان پـــيـــار ڪـــيـــئُـــون ســـي
شـــفـــقـــت جـــو اظـــھـــار ڪـــيـــئُـــون ســـي

”عـــالِـــي“ جـــھـــڙِي گـــھـــر جِـــي ٻـــاتِـــي
ســـاڻ ھُـــجـــي شـــل! ھـــيءَ حـــيـــاتِـــي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

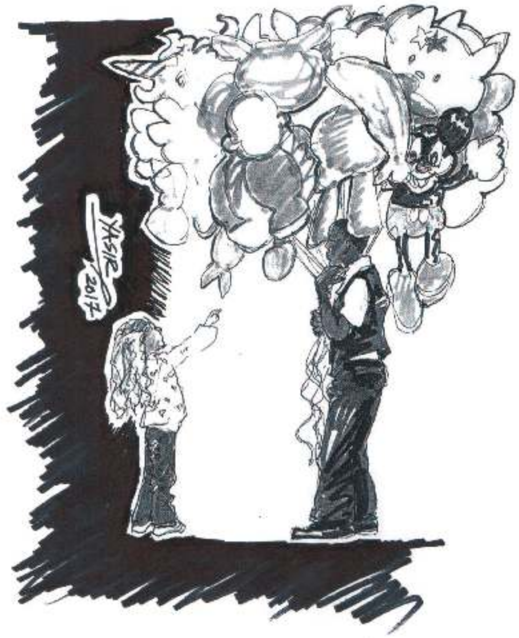

★★

ڦُوڪڻَي وارو

ڊُڪِي پُڄجو اِچِي ٻارو!
اچي ويو ڦُوڪڻي وارو...

هِي ڀالُوءَ جِي شڪل وارا
مڇِيءَ جيان هُوبهُو پيارا
"مڪِي مائُوسَ" جِي صُورت
سَهَي جِي هُوبهُو مُورتَ
هي جڳ مڳ جوت جرڪي ٿِي،
هي روشن چنڊ ۽ تارو...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچـــي ويـــو ڦُـوڪــڻـــي وارو...
غُــــبـــــارو هِــــي ڪُــتـــي جـــهـــڙو
هــــرڻ، ڦـــاڙهَـــي، ٻِـــلَـــي جـــهـــڙو
هـــي گــهـــوڙو هـــي خـــچـــر ونـــجـــو
هِـــي چـيــلِــي هِـــي ٻَـــڪـــر ونـــجـــو...
نـہ جنـهن ڪي پـالـجـي گـهـرَ ۾،
نـہ جنـهـن ڪـي چـارجـي چـارو
اچـــي ويـــو ڦُـوڪــڻـــي وارو...

وڏَو جـــو نـــوٽ هِــي ڏيـــنـــدو
وڏو تـــنـــهـــن ڦُـوڪـــڻـــو مـــلـــنـــدو
نـــنـــڍو جـــيـــڪـــو سِـــڪـــو ڏيـــنـــدو
اُنـــهـــي ڪـــي اوتـــرو مـــلـــنـــدو
چڱـــو چـــوڪـــو مـــلـــي اُن ڪـــي،
ڏئـــي جـــو مـــالُ مـــوچـــارو
اچـــي ويـــو ڦُـوڪــڻـــي وارو...

ڪـــڻـــي ڏوڪـــڙ اچـــو جـــلـــدِي
وَڏو جـــلـــدِي... وَتـــو جـــلـــدِي...
پُـــنـــو جـــي وقـــت هـــيـــڪـــر پـــو
وچـــڻ وارو هـــلـــيـــو ويـــنـــدو
وِري ايـــنـــدو، تـــڏهـــن پـــاڙَي،
جـــڏهـــن وَرنـــدو وِري وارو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچي ويو ڦُوڪڻي وارو..

هَوا ٽي پمپَ سان پرجي
پرَيشر ڏيان سان ڏرجي
مٿَي ڏسُ! ڪي اُڏامن ٽا
سُن ٽا ڪي اُجهامَن ٽا

متان پو ٻار! پَڇتايو
اٿوَ انڪل وجڻ وارو
وڃَي ويو ڦُوڪڻي وارو..

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

سيبتِي صلاحَ

سدا منُ، مُڪندڙ ميدان رڪجان!
ڳُشادو دل سندو دالان رڪجان!

الف سان "اُنس" ۽ "انسان" ٻولَي
پتيءَ تي پيار وارو گيان رڪجان!

نه فرقو، رنگ، مذهب ياد رڪجان!
سدائين سوچ ۾ "انسان" رڪجان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عَمل سان گُفتگُوءَ سان مُور ٹُنهنجَي
نہ ڪنهن جِي دل ٹُٽي، هِي ڏيان رکجان!

ڪجان ٻيڙا سيِن جا پار دل سان
ٻين لئہ زندگي آسان رکجان!

مُحبّت، صبرُ، محنت، بُردبارِي
سدا سؤکو سچو سامان رکجان!

سدا سنگت سان رهجان گسُ ڪسرَ ۾
مُسلسل دوستِيءَ جو مانُ رکجان!

سُپت جي مَحل ۾ رکجانءِ اڄُ وڄُ،
ڪُپت جي ڪوٺ کي وِيران رکجان!

گجان پُورو مهل سان واعدن کي
سَدا پنهنجي چئي جو مان رکجان!

ڪرين جي فيصلو ٻين جي چُڪُن جو
مُعافِيءَ جو سدا امڪان رکجان!

سدا ڏِيندءِ ٻري الله غَيبئُون
ڳيي ۽ مانَ لئہ اِيمان رکجان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

روشن سُپاٽو

بــانــبــڙا پــائــي ٿــو جــيــڪــو ٻــارڙو
گــهــر جــي هــر ڀــاتــيءَ جِــي اک جــو تــارڙو

جــو آ اڄ مــعــصُــومــيــت جــو هــڪ مــثــال
۽ ٿـــو ٻــاتــا ٻــولَ ٻــولــي نــونــهــال

تــنــهــن جــي سِــرَ تــي بــار هــن بــيــشــڪ ڪــئِــيــن
جــنــهــن جــي آڏو آ بــنــهــه دُنــيــا نــئِــيــن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هاڻ ايندڙ وقتَ ۾ دُنيا جا رنگ
ٽيڪنالاجيءَ جا بدليلَ ڍونگَ ڍنگ

علم سان گڏ پڻ عمل جِي آرزُو
ڪجهه نئون لوچَي لهڻ جِي جُستجُو

پڪّ سان هن کي بڻائِيندي اَمر
ڪئِي مُحبّت ساڻ محنت هِن اگر

هي نہ هڪڙَي ٻار سان واڳيل اُميدَ
ان سمُوري نسل ۾ آهي اُميدَ

سنڌُ جَي جيڪي صبُح جِي هِن رسِيدَ
سي پَسائيندا اسان کي نيڪ عِيدَ

هِي وڏا ٿي ٻار ڌرتيءَ جا ڪٽِي
ڪجهه ڪرڻ جي عزم جو نعرو هڻِي

سنڌ کي پنهنجيءَ ڪندا پڪَ سُرخرُو
قوم جِي پورِي ڪندا هر آرزُو

ٻانبڙا پائي ٿو جيڪو ٻارڙو
سو نہ هُوندو ڪنهن طرح ويچارڙو

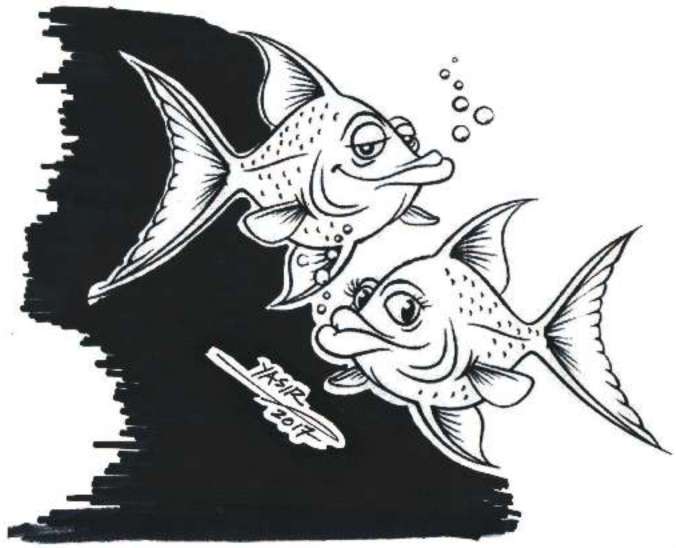

★★★

مَڇيُن جو مُڪالمو

”او مڇِي!
سُهڻِي مڇِي!
قُربائتِي مُومَلَ مڇِي!
او مڇِي!بُڌا! پيٽ مُنهنجِي...
ٿُون پئي ڪاڏي وڃين!؟“

”مان تہ ڳولهيان پئي شِڪار...
صبح لاڳُون، ڪانہ ٿَم نيرن ڪئِي...
مُنهنجِي ادِي!“

”رات دعوت ۾ نہ ڇو آئي هُئينءَ پيارِي مَڇِي؟“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

”رات مُون کي اوچتو نڪتو بُخار...
تنهن ڪري دعوت ۾ آئِي ڪونہ هَس...
تُون خبر ڏي!
تو پلا نيرن ڪئي؟
سُهڻِي مڇي!“

”بس مِڙئي رنگرُوٽ هڪَ ڦاٽِي مڇي
ليڪن مزي جي ڪانہ هُئِي...
سو ڊِئو نہ ٿي آهي سگهيو
پيٽ خالي ٿو لڳي...“

”اڄُ ادي! پو گڏ هلئُون
ڪا ڊِئو ڪري نيرن ڪيئُون...
ڪا ٻارڙي ڪُرڙي جهليُون...“

”ها هلئُون ٿا، پر ادِي!
لوڪ شايد ٿو چوي بلڪُل صحيح...
هر گهڙِيءَ پاڻيءَ اندر رهندي بہ پنهنجي
باسَ ان ڪارڻ نہ ٿي هرگز مَري..
انڪري..
انَ ڪري جو پاڻ پنهنجي ئي برادر جو ٿيُون قتلِ عام ڪيئُون...
ٿي مڇي ڪائَي مڇيءَ کي...
تنهن ڪري خوشبُو سندو...

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪو حوالو پاڻ سان ناهي جُڙيَل...
باسَ اهڙِي آ وسيَلَ جو
هيءَ ڪکِي آهي سُجاڻپ هن برادر جِي آتل...
جا آ رهڻِي مُستقل...“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

★★

ٻلِيءَ ڪُوئو

ٻلـيءَ جـي خُـواب ۾ ڇـيـڇـڙا ڀُـراڻـي ڳـالـهہ ٿِـي ويـئِـي
ٻـلِـيءَ جـي خُـواب ۾ ڪُـوئـو سـدا سـائِـي ڪـهـاڻِـي آ

ٻـلِـيءَ جـي جـاڳ ۾ ڪُـوئـو ٻـلِـيءَ جـي راڳ ۾ ڪُـوئـو
ٻـلِـيءَ جـي خـيـال، تـوڙي ڏيـان تـوڙي ڀـاڳ ۾ ڪُـوئـو

ٻـلِـيءَ جِـي ٻـاڙ ۾ ڪُـوئـو ٻـلِـيءَ جـي تـاڙ ۾ ڪُـوئـو
سـڙَي ٿـو پـيـو صـبـح سـانـجـهـيءَ ٻـلِـيءَ جـي سـاڙ ۾ ڪُـوئـو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻلِي تي جنهن جي لئہ *1گھاٽُون وجهي، سو جُوان آ ڳُوئو
ٻلِيءَ کي جنهن جِي خُواهش آ، سو *2خاني خان آ ڳُوئو

ٻلِي تي حج تي اُسهي ٻہ نوَ سئو کي ڳهڻ کان پوءِ
ڳُوئو ٻِرَ ۾ ڪِرَي سجدَي، فقط "مياُئون" ٻُڌڻ کان پوءِ

رهي تو ڪوڙڪِيءَ کان پريَرو، هوشيار آ ڏاڍو
ٽُڪي ڪپڙا ڪري تو ناس، هِي آزار آ ڏاڍو

ڪٿي ڏسُ! شِينهن جِي ماسِي، ڪٿي ڏسُ! هيڏڙَو *3 "موشِي"
ڍُڪائي تو ٻليءَ کي جڻ ڳرائي ڪيس *4 "ڪنَ - ڪوشِي"

ڳُوئي جي هُوندَ جِي بس ايترِي پُورِي ڪهاڻي آ
ڳُوئي جي ڪِد، چَرِي چارئي پهرَ ٻلِڙِي سياڻي آ

---

*1 = شڪار جو جمع (گهات = شڪارُ ـ واحد)
*2 = نوّاب
*3 = ڳُوئي جو فارسِي لفظ
*4 = ڪنن کي پڪڙي، اُٺ ويهہ ڪرڻ جو عمل (جيڪو اڳي سزا جي طور تي اُستاد شاگردن کان ڪرائيندا هُئا)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيارا ٻارؤ!

هي اسڪيچ، سنڌ جي نامياري مُصوّر، فتاح هاليپوٽي (شرجيل) هن ڪتاب جي حتمي ٽائٽل (سرورق) ڊزائن ڪرڻ کان اڳ، رَف انداز ۾ ٽائيٽل ۾ شامل ٿيندڙ مُختلف ڪردارن کي پنهنجي پنهنجِي جاءِ ڏيڻ جو تصوّر پنهنجي ذهن ۾ سِڌو ڪرڻ لاءِ جوڙيو هو. جڏهن سائين فتاح فائنل ٽائيٽل (جيڪو هن ڪتاب جي پهرين پاني تي ڇپيل آهي)، مُنهنجي حوالي پئي ڪيو تہ هي "رَف اسڪيچ" بہ ڏيڪاريائين. مُون ان خيال سان تہ هن ٽائيٽل جي تخليق دؤران آرٽسٽ جي ذهن ۾ آيل پهريون تصوّر بہ هن ئي ڪتاب جي صفحن ۾ هميشہ لاءِ محفُوظ ٿِي وڃي، هي رف اسڪيچ جيئن جو تيئن شايع ڪري رهيو آهيان، تہ جيئن اهو هڪ دلچسپ يادگيرِيءَ طور تاريخ ۾ محفُوظ ٿي وڃي. (ياسر)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌڙي ڪتابي سلسلي پاران ڇپايل ڪتاب

1 ـ ”**وکريل موتي**“ (ڊاڪٽر عطا مُحمّد ”حاميءَ“ جي مقالن جو مجمُوعو)
مُرتب: مقصود گل ـ 1983ع ـ (ختم ٿيل)

2 ـ ”**زندگيءَ ڏي موٽ**“ (ڪرشن چندر جي ڪهاڻين جو سنڌي ترجمو)
مترجم: مقصود گل ۽ مختار گهمرو ـ 1985ع ـ (ختم ٿيل)

3 ـ ”**ڪرڻا ڪرڻا**“ (ٻارڙن لاءِ شاعري) مقصُود گل ـ 1986ع ـ (ختم ٿيل)

4 ـ ”**امن آب حيات**“ (شاعري) سرڪش سنڌي ـ 1987ع ـ (ختم ٿيل)

5 ـ ”**لهر لهر دريا**“ (شاعري) استاد بخارِي ـ ٻهريون ڇاپو: 1990ع ـ (ختم ٿيل)

6 ـ ”**رت ڀنا رابيل**“ (شاعري) مقصُودگل ـ 1991ع ـ (ختم ٿيل)

7 ـ ”**هڪڙو پيارو ماڻهُو**“ (قاضي عبدالحيّ ”قائل“ جي شخصيت ۽ ادبي خدمتن تي لکيل مونوگراف) قاضي منظر حيات ـ 1992ع ـ (ختم ٿيل)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

8 ـ "**مٿيءَ جا سُر**" (شاعري) عبدالغفار "تبسّم" ـ 1992ع ـ (ختم ٿيل)

9 ـ "**لهر لهر دريا**" (شاعري) استاد بخارِي ـ ٻيو ڇاپو: 1993ع ـ (ختم ٿيل)

10 ـ "**چنڊ ستارا جهوليءَ ۾**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) مختار گهُمرو ـ 2001ع ـ (ختم ٿيل)

11 ـ "**رتوديرو ـ مختصر تاريخ**" (تاريخ) مقصُود گل ـ 2002ع ـ (ختم ٿيل)

12 ـ "**اُٺ ماما گوگڙُو**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) ياسر قاضي ـ 2014ع ـ مُلهہ: 100 رُوپيہ (سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري حيدرآباد پاران "سال 2014ع جي ٻارڙن جي بهترين سنڌي ڪتاب" جو ايوارڊ ماڻيل)

13 ـ "**گُل چنو گِرنارَ جو**" (ناميارِي شاعر، عالم، دانشور، تعليمدان ۽ حضرت سچل سرمست رحہ جي شارح، مقصُود گُل جي وڇوڙي تي اديبن، دانشورن ۽ سندس دوستن جا تعزيتي پيغامَ ۽ سارُوڻيون) مُرتب: ياسر قاضِي ـ مارچ 2015ع ـ مُلهہ: 500 رُوپيہ

14 ـ "**اُٺ ماما گوگڙُو**" (ٻارڙن لاءِ شاعري ـ ٻيو ڇاپو) ياسر قاضي ـ 2016ع ـ مُلهہ: 200 رُوپيہ

15 ـ "**لولو ڏنُم ڪانوَ ڪي**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) ياسر قاضي ـ 2017ع ـ مُلهہ: 200 رُوپيہ

□

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ياسر قاضيءَ جا ڇپيل ڪتاب

1 ـ "**ٻيڙيءَ ۾ چنڊ**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) ـ ڊسمبر 2012ع
ڇپائيندڙ: پوپٽ پبلشنگ هائوس، خيرپور ـ مُلهه: 100 رُپيه
(سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري حيدرآباد پاران "سال 2012ع جي ٻارڙن جي بهترين سنڌي ڪتاب" جو ايوارڊ ماڻيل)

2 ـ "**اُٺ ماما گوگڙُو**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) نومبر 2014ع
ڇپائيندڙ: سنڌڙِي ڪتابِي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي ـ مُلهه: 100 رُپيه
(سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري حيدرآباد پاران "سال 2014ع جي ٻارڙن جي بهترين سنڌي ڪتاب" جو ايوارڊ ماڻيل)

3 ـ "**گُل چنو گِرنارَ جو**" (نامياري شاعر، عالم، دانشور، تعليمدان ۽ حضرت سچل سرمست رحہ جي شارح، مقصُود گُل جي وڇوڙي تي اديبن، دانشورن ۽ سندس دوستن جا تعزيتي پيغامَ ۽ سارُوڻيون _ ترتِيب) مارچ 2015ع
ڇپائيندڙ: سنڌڙِي ڪتابِي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي ـ مُلهه: 100 رُپيه

4 ـ "**اُٺ ماما گوگڙُو**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) ٻيو ڇاپو: نومبر 2016ع
ڇپائيندڙ: سنڌڙِي ڪتابِي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي ـ مُلهه: 200 رُپيه

5 ـ "**لولو ڏنُم ڪانوَ کي**" (ٻارڙن لاءِ شاعري) ڊسمبر 2017ع
ڇپائيندڙ: سنڌڙِي ڪتابِي سلسلو، رتوديرو/ڪراچي ـ مُلهه: 200 رُپيه

ياسر قاضيءَ جا ايندڙ ڪتابَ

1 ـ "**پئسفڪ جي پاڙي ۾**" (امريڪا جو سفرنامو ـ سنڌيءَ ۾)

2 ـ "پیسفک کے پڑوس میں" (امريڪا جو سفرنامو ـ اردوءَ ۾)

3 ـ "**لياري ٽو لنڊن**" (برطانيہ جو سفرنامو ـ سنڌيءَ ۾)

4 ـ "**اگر، مگر، مُبادي**" (اردو ڪالمَ)

5 ـ "**بيقرارَ جا نغما**" (سنڌي شاعري)

6 ـ "جی جانتا ہے"(اردُو شاعري)

7 ـ "**زلفِ اياز**" (ڊاڪٽر اياز قادريءَ جي سنڌي شاعريءَ جو منظُوم اردو ترجمو)

8 ـ "**سُخنِ شهباز**" (حضرت لال شهباز قلندر رحہ جي فارسي شاعريءَ جو منظُوم سنڌِي ۽ اردو ترجمو)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻارن جي ڏانوَ جو شاعر

ياسرقاضِيءَ جي ٻارن لاءِ لکيل شاعريءَ ۾ رِدَم ۽ آهي ته منجهس گُوناگُون رنگ ٻه نظر اچن ٿا. هن ڪتاب ۾ شامل نظمَ ۽ گيتَ، نه صرف ٻارن جِي دُنيا جو سير ڪرائن ٿا، پر اُنهن جي پسند جا موضُوع، جهڙوڪ: ماءُ پِيءُ، علم، ڪاڌ خوراڪ، ڌرتي ماتا وغيره کين چڱائِيءَ ۽ وطن جِي حُب طرف ٻه مائل ڪن ٿا. نه صرف ايترو، پر ياسر پنهنجن نظمن ۾ جانورن، جيون ۽ جِيتڻ جي دُنيا جو ٻه سُهڻو سير ڪرايو آهي. سندس پوئين مجمُوعي ۾ شامل "شينهن ۽ ٻڪرِيءَ جي شادي" کان وٺي هن مجمُوعي ۾ شامل "گُڏي گُڏِيءَ جي شاديءَ" تائين سڀ موضُوع وڻندڙ، سگهارا ۽ ٻارن جي ڏانءَ وٽان آهن. ياسر جو حمد پڙهندي، مُون کي ڪوِي ڪشنچند بيوس جي لکيل ڏٺيءَ جِي بندگِيءَ جي گيت: "مهر ڪر مهر جا سائين، نماڻن ماڻ تُون... جنهن ۾ نت مُنهنجِي چڱائِي، ڏي سخِي! ڪا ڏاڻ تُون!" جُون سِٽُون لبن تي اچِي ويُون.

ياسر لاءِ نيڪ تمنائُون... مُون کي پروسو آهي ته سندس هن ڪتاب "لولو ڏنُم ڪانوَ ڪي" کي نه صرف ٻار پسند ڪندا، بلڪ ادبي دنيا ۾ ٻه ان جي ڀر پور آجيان ڪئي ويندي.

- وِينا شرنگِي

نئين دهلي (ڀارت)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com